Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-нэй гарана | № 220 (14240) | 1973 оной сентябриин 18, вторник | Сэн 2 мүнгэн

[У]РГАСА ХУРЯАЛГА—ЭГЭЭЛ ХАРЮУСАЛГАТАЙ ҮЕ!

Комбайнер, механизаторнуудай ажал һайнаар эмхидхэхэ. ■ Социалис мүрысөө үргэ[нөө]р дэлгэрүүлхэ. Машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха. Ургасаяа гээлтэ хорол[то]гүйгөөр, богони болзорто хуряаха.

[Б]ҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭНХЭЙБДИ

[Сэ]лэнгын аймагай Химнын совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Леонид Жамсуевич ЧАГДУРОВАЙ хөөрөөнһөө

...эхеэр таряа ху-... жатка, комбайнуудые ...лжа, орооһонойнгоо ...дые сэбэрлэхэ ху-... һаял захалаад бай-... Украинын таряа-... ...хэл гаргажа. бүхы ... техникээ һайнаар ... шэнэ ургасаяа ... хоролтогүйгөөр ху-... ...һэн уряатайгаар ...ойнгоо бүхы меха-...нуудта хандаа һэн. ...бригадын комбайнер-... таряашад энэ һайн ... үүсхэлыень нэгэн ... дэмжэжэ. дээшэлүү-... социалис уялга ...эй.

...нэ Украинын та-... гаргаһан үүсхэл-...гоо бадаруулһан ...най механизатор-...алгардаһан жатка. ...удаа хараалһан ...ь һайн шанартай-...һабарилжа, сүм ... юм. Орооһо таряа ...даа хүсэд бэлдэһэ-... удаа үбһэ тэжээл ...жэ ороо.

...һара тухай үбһэндэ ...эр байтарнай та-... эдеэшэжэ. vнин хү-... ургаса хуряалгын ...һамнай одоошье ...алэй. Августын 30-...эр манай бригадын ...комбайнернууд Бо-...жуков, Хубита Жал-... Владимир Гансору-... [Д]аша-Нима Жалсанов ...даажа абаһан ком-...а жолоодожо, эдеэ-...шэнисэеэ сабшажа ... юм.

... үедэ бригадымнай ... дээрэ 7—8 ком-...гүй хүдэлгэгдэжэ, ... бүдүүн хоолостой ... н и с э баал бол-...аана. Байгша ондо ...гүй ороһон хура ...болоо юм гү, та-... жэгдэ бэшээр эдеэ-...хэдэ зарим полиин ... хүхэ заһдаа надха-...аар.

...йнгаа нигэжэ эдеэ-... хараада абан, бидэ ... амяарлан хадаха ... Абаһаар бараг ... шэнисэеэ уна-...алдань хатаанабди. ... һаа, урид шар-...намнай нүгөөдын-... эдеэшэтэр айра-...ынь хуу газар-...аха байна бшуу. ... манай бригада ... 1400 гектарай шэ-...лжа, гектар бүри-... -10 центнер таряа ...зорилготой. Тиин энэ

ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөр ябуулжа, бүхы ажалаа поточно аргаар эмхидхэхэмнай. Ушарынь хадаа таряа хадаха, тэрэнние хуряаха хүдэлмэримнай хоорондоо ехээр таһалдахагүй байна бшуу. Жэшээлбэл, наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ шэниисэ хадалгада 4 комбайн хүдэлгэгдэжэ, баал сутлуулан сохилгодо 5 комбайн ябуулагдахаар хараалагдана.

Байгша ондо тарянай удаан эдеэшэһэнһээ уламжалан, ургаса хуряалгаяа нёдондонойхиһоо орой эхилһэн байнабди. Тиимэһээ манай бригадын механизаторнуудай урда энэ харюусалгата кампаниияа урдынхиһаа богони болзорто үнгэргэхэ зорилго табигданхай. Орооһо тарянайнгаа хүсэд эдеэшэхые хэды хүлеэгээшье һаамнай, хура бороо мүнөө хүрэтэр орожо, нилээд һаатуулна. Сагай уларилай иимэ тогтууригүй байһые хараадаа абан, манай бригадын механизаторнууд наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ абаһаар бүхы 9 комбайнаа зэргэ таряа сабшалгада ябуулаад, удаань 5 комбайнаа баал сутлуулан сохилгодо хүдэлгэхэ зорилготой. Нигэжэ техникээ ашаглахада, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлхээр хараалагдана. Мүн үнэтэ сагнайшье ехээр алмагдаха байна бшуу.

Ажалай саг тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Хура борооһоо боложо, таряа хуряалгын гэдэргэ татагдаһан тула бидэ ажалайнгаа сагые зүбөөр хэрэглэхые оролдонобди. Юуб гэхэдэ, энэ харюусалтата хүдэлмэреэ богони болзорто үнгэргэжэ шадаагүй һаа, нилээд ехэ ургасаяа алдаха болонобди. Иимэ эрхэ хэншье манда үгэхэгүй.

Тиимэһээ комбайн, тракторнуудаа һаадгүй хүдэлгэхын тула бүлэг бүхэндэ техническэ харууһалга һайнаар хэхэ, зарим багаар эбдэрһыень байра дээрэнь заһабарилха тусхай автомастерской байгуулагданхай. Тиихэдэ полидо хүдэлгэгдэжэ байһан комбайн, тракторнуудые тоһо, түлишөөр хангаха тусгаар түхеэрэлгэтэй атомашина үгтэнхэй. Үдэрынь комбайнернуудта халуун эдеэень поли дээрэнь асаржа үгэдэг байнабди. Нигэжэ ажалаа эмхидхэхэдэ, комбайнуудай зогсолтогүй хүдэлгэгдэжэ, комбайнернуудайшье үдэрэйнгөө даабарине холо үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартайгаар ажаллана гээшэ.

Таряа хуряалгын үедэ ажалаа һайнаар эмхидхэхын хажуугаар комбайнер, трактористнуудай сүлөө сагаа хүхюунээр үнгэргэхэ хэрэгтэ мүн анхарал хандуулагдадаг. Мүнөө эндэ ажаллажа байһан комбайнер, таряашад, механизаторнууд полевой стан дээрэхи хамтынгаа байрада хонодог юм. Үдэшэндөө ажалайнгаа һүүлээр амарха, наадаха элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай.

Гадна механизатор, комбайнернуудай абаһан социалис уялганууд аржытар бэшэгдэжэ, полевой станай улаан буланда хадагданхай. Тиихэдэ үдэр бүри хэһэн ажалай дүнгүүд тэрэ дороо согсологдожо, тусхай бюллетеньдэ тэмдэглэгдэдэг байна.

Мүрысөөнэй гуримай ёһоор, 5 хоногой туршада даабаряа жэншэдгүй дүүргэжэ, онсо шалгарагшад моральна болон материальна талаар урмашуулагдана. Богонёор хэлэхэдэ, мүнөө жэлэй социалис мүрысөөнэй гурим урданайхиһаа һайнаар, хүн бүхэнэй зориг бадаруулмаар зохёогдонхой. Тиимэһээ комбайнернууднай үдэр бүхэнэйнгөө нормо сүм бэелүүлхын түлөө шармайн оролдоно.

Байгша ондо таряа хуряалгамнай аргагүй шахардуу хүшэр байдалда үнгэргэгдэжэ байна гэжэ хэлэлтэй. Ушарынь хадаа, зундаа уһа голнууд ехээр үерлэжэ, горитойхон гай тодхор ушаруулаа. Диилэнхы сабшаламнай уһанда абтажа, ниитымнай адууһа малда үбһэ тэжээл тон багаар бэлэдхэгдэжэ байна. Иимэ хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоһые хараадаа абан, манай бригада һолоомоёо тэрэ дороонь суглуулжа, һүрилхын тула бүхал шэрэхэ «КНУ» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдээ тростой нагшуургаяа хүсэд бэлдэнхэй.

Таряагаа хуряаха, һолоомоёо суглуулхын хажуугаар намарай паар хахалха хүдэлмэримнай захалжа, газарай хүрэтэр ябуулагдаха байна. Юрэдөө, хэхэ ажалнай аргагүй ехэ даа. Энэ үлэһэн үдэрнүүдтэ шамдуухаар ажаллажа, харюусалгата энэ кампаниияа түргэн болзорто үнгэргэхын тула бултадаа бии хүсэеэ элсүүлхэл болонобди.

Хэдэн хоногой саада тээ хартаабхаяа малтажа захалһан Калининай нэрэмжэтэ совхозой нэгэдэхи отделениин механизаторнууд түрүүшын зуу шахуу центнер шэнэ ургаса бэлэдхэлэй пунктда тушааба.

Мүнөө Дээдэ Саянтын хартаабхашадай малтаһан хартаабха комбайнһаа томо жэжээрнь илгаха пунктда абаашагдаад, тэндэһээ тусхай контейнертэ хэгдээд «Плодоовощеторгын» Улаан-Үдын баазада сэхэ эльгээгдэнэ. Хартаабха илгаха хүдэлмэридэ гол түлэб «Горпромторгын» хүдэлмэришэд ажаллана.

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай дурсагдагша ажахын хартаабхашад ургаса хуряалгаяа ойрын сагта дүүргэхээр хараална.

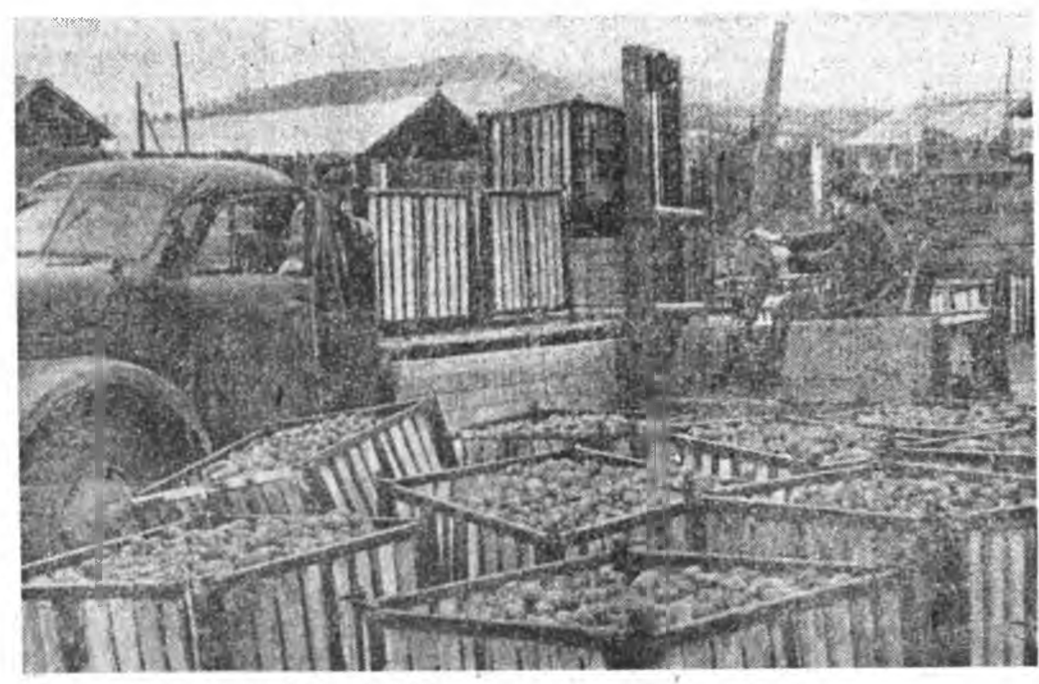

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хартаабхаар дүүргэгдэһэн контейнернүүд автомашинада ашагдажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫДА

ГЕКТАРҺАА—100 ЦЕНТНЕР

Таряагаа богони болзорто, һайн шанартайгаар хуряажа, гүрэндэ худалдаха даабаряа үлүүлэн дүүргэхын түлөө республика дотороо үүсхэл гаргаһан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхоз орооһото ургамалһаа гадна, хартаабхын баян ургаса жэл бүри хуряадаг заншалтай юм. Үнгэрэгшэ ган гасуур жэлдэ эндэхид аймагай бусад ажахынуудһаа эгээн баян ургаса абажа, гүрэндэ 6.000 гаран центнер хартаабха худалдажа, бүхыдөө 12.700 центнер гэхэ гү, али гектарай 84 центнер ургаса хуряаһан юм.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй шэнэ ургаса хуряалгын хүдэлмэри ажахын полинууд дээрэ үдэр бүри эршэдэнэ. Тракторна хоёр бригадада хартаабхашадай саг үргэлжын дүрбэн звено ажалладаг. Тэдэндэ 150 гектар газар даалгагданхай. Хартаабхашад эртэ намарһаа эхилээд, хабар болотор поли дээрээ нагшэбхэ болон минеральна утэгжүүлгэ ехээр оруулдаг. оньһон техникээ һайнаар заһабарилдаг, газараа элдүүрилдэг, тарилга хэдэг, ургасынгаа хойноһоо харууһалдаг, һүүлдэнь өөһэдөө хуряадаг байна.

Хонхоло тосхоной зүүн урдуур нэмжыһэн хартаабхын поли. Хоёр комбайн хойно хойноһоо һубарилдан, удаахан ябанад. Түрүүшынь комбайнда звеное даагша И. П. Козлов һуунхай. Нүгөөдэдэнь Р. И. Сагиев ябана. Малтагдаһан хартаабха тэргэдээ ашаһан хоёр «Беларусь» трактор тосхоной захадахи складта абаашажа буулгана. Тэндэнь гэрэй эзэн эхэнэрнүүд шэнэ ургасые томо жэжээрнь илгана. Эгээн һайниинь гүрэндэ тушаахаар, ерэхэ жэлэй үрэһэндэ гэжэ илгана. Эгээл жэжэнүүдынь гахайн, малай фермэнүүдтэ абаашагдана.

— Хартаабхаяа хуряажа эхилһээр гурба-дүрбэ хоноод байнабди. Бороо хура орожо, ажалдамнай һаад тойбо татана. һуни бүхэндэ хюруу ехээр унана. Юрэдөө, эртүүр хүйтэршөөгүй һаань, һайн бэлэй. Яһалал яаранабди. Хартаабхаяа хүдэлмэриин 19 үдэртэ хуряажа дүүргэхэ, гүрэнтээ тоосохо, үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа абаха гэһэн уялга абанхайбди. Хэлэһэндээ хүрэхын тула оролдонобди. Үдэртөө 1,5 гектар хуряаха даабари дүүргэгдэнэ. Ургаса яһала һайн. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ полиин гектар бүриһөө 80 центнер абаа һэмди. Мүнөө дунда зэргээр 95—100 центнертэ хүрэнэ, — гээд, звеное даагша Иван Панкратович хөөрэнэ.

Хуряалга дээрэ механизаторнууд Р. И. Сагиев, П. А. Козлов, М. С. Мальцев болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Сентябриин тэнгэй байдалаар 38 гектарай ургаса хуряагдаад, 3.500 центнер хартаабха амбаарта оруулагдаад байна. Тиихэдэ 1.000-гаад центнер хартаабха гүрэндэ тушаагдаа. Түсэбынь 6.000 центнер. Ажахын хартаабхашад ургасаяа түргэн, гээлтэгүйгөөр хуряажа, гүрэнтээ тоосохо, хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаха гэһэн зорилготойгоор эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байнад.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

АРГАТАЙ ҺАА—ЕХЭЭР

...совхоз гол түлэб мал ...дэг юм. Ушар нимэ-...ын малда гүйсэд хүрэ-... тэжээл бэлэдхэхэ асуу-... ехэ удха шанартай ... гээшэ. Энээнние ха-...бажа, ажахын хүдэл-... энэ ажалаа муу бэ-...тэйгээр аймаг до-...һаа түрүүлэн июнь ...—10-да эхилһэн бай-...

... хуряалгын шухала ...шанартай хүдэлмэридэ ...00 гаран хүн хабаа-...дэһэн. Тэдэнэй дунда ... дунда һургуулиин ...нютагай эмхи зур-...най алба хаагшад олон ... Тэдэнэр 30 звено бо-...лдаһан байна. Тэжээл ...хэ хүдэлмэридэ олон ...трактор, гарай косилка ... бусад техникэ хэрэг-...

...най бүхыдөө 4.600 ... гектар сабшалантай юм. ... эхэнхинь Хуурлиг, ...нуудай хада уулатай, модо шулуутай газарта байдаг. Тиимэһээ техникын хүсөөр сабшаха, тармахань бэрхэтэй болодог. Үбһэ хуряалгын олонхи звено сабшалангай ехэнхи газарые гараар сабшаха, тармаха баатай болодог юм.

Тэжээл бэлэдхэлгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, сагай уларил тон таарамжагүй байгаа. Июль—август һарануудта үдэр бүри шахуу хура бороо орожо, үбһэшэдэй ажал хүдэлмэри хойшо татаһан, нилээд унжагайруулһан байна. Тиигэбэшье совхозой хүдэлмэришэд сагай уларилда шалтаад, гараа дэлгээгээд һуугаагүй. Тэдэнэр наратай үдэр, час бүхэнние һамбаашалан хүдэлжэ, сабшалга тармалга хоёрой хоорондо забһар гаргахагүйн түлөө, үбһэнэй шанар муудуулхагүйн түлөө ехэ оролдолго гаргаа. Тиихэдэ сабшажа болохоор газарай ногоо гүйсэд хуряажа абаха хэрэгтэ ехэ анхарагдаһан байна.

Мүнөө манай совхоздо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри гол түлэб дүүрэнтэбэ. Даб дээрэ тоолоожо үзэһэнэй ёһоор, ажахыдамнай хамтадаа 31.000 шахуу центнер үбһэн хуряагдаад байна. Тиихэдэ 6.000 гаран центнер сенаж, 2.100 центнер силос дарагдаа. Пабшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даабари үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Дурсагдаһан тоонуудые хараад байхадаа, нёдондонойхиһоо бага үбһэн абтаба гээшэ. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэбэл, май—июнь һарануудта бороо багатай байжа, зарим добуун газар ехээр гандашоо. Тиихэдэ июль—августда ехэ бороотой байжа, нилээд сабшалангай газар үерэй уһанда абтаһан байха юм.

Совхозой үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байна. Звено, үбһэшэн бүхэн хоорондоо мүрысэн хүдэлөө. Мүрысөөнэй дүнгүүд 10—10 хоногто согсологдожо, тусхай бюллетень гаргагдадаг байгаа. Түрүү һуури эзэлһэн звенонуудта дамжуулгын вымпел барюулагдадаг, мүнгэн шан үгтэдэг заншалтай.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ аймагай предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһа хүргэбэ. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай автотранспортна цехэй, аймагай хэлхеэ холбооной узелай коллективүүд манай ажахые шефтээ абанхай. Эдэ коллективүүдэй хүдэлмэришэд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, сенаж болон силос дараха хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэһэн байна. Автотранспортна цехэй олон автомашина совхоздо хүдэлжэ, ехэ туһа хүргөө.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ 30 звено хүдэлөө гэжэ хэлэгдээ һэн. Тэдэнэй дундаһаа ажал хүдэлмэридөө һайн дүнгүүдые түйлаһан звенонууд олон. Коммунистнууд Лубсан Чимитов, Бата Очиров, Никита Хадаев, мүн Борис Логинов, Санжа Цыремпилов гэгшэдэй хүтэлбэрилһэн звенонууд бусадһаа һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Совхозой хүдэлмэришэдэй гол анхарал мүнөө ниитын малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэдэ, зелёнко хуряалгада хандуулагданхай. Хэдэн зуугаад гектар зелёнко тариһан байгаабди. Ургасань дунда зэргын гэжэ хэлэхэдэ болохо. Таряалангай гектар бүриһөө 18—20 центнер зелёнко хуряагдахаар багсаагдана.

Зелёнкын бүхы талмай шииг нойто схэтэй байжа, механизаторнуудай ажал гэдэргэ татана. Тиимэһээ техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, механизаторнуудай ажал зүбөөр эмхидхэхэ асуудалнуудта совхозой дирекциин, партийна организациин анхарал хандуулагдана.

Ургуулагдаһан зелёнкоёо сагсоонь гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэбди.

Ч. БАЛУЕВ,
Санагын совхозой газар таряалангай бригадын бригадир.

Захааминай аймаг.

ГЕРОЙ-ГОРОД НОВОРОССИЙСКЫН АЖАЛШАДТА, НОВОРОССИЙСКЫН ТҮЛӨӨ БАЙЛДААНДА ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мүнөөдэр алдарта хото Новороссийскын түүхэдэ эгээн гайхамшагта үдэрнүүдэй нэгэн болоно!

Новороссийскда «Герой-город» гэһэн үндэр, хүндэтэ нэрэ зэргын олгогдоһонтой, Ленинэй орден ба «Алтан одон» медаляар тэрэнэй шагнагдаһантай дашарамдуулан, Таанадтай хамта зүрхэ сэдьхэлһээ урмашан баярлажа, омогорхожо байһанаа мэдэрнэб.

Энэ түүхэтэ хэрэг дотор совет арадай, партиин, правительствын гүнзэгы мэдэрэлтэй, баяр баясхалантай байһаниинь элирхэйлэн харуулагдана. Совет ороной үзэсхэлэн һайхан урда нютаг—Хойто Кавказ тээшэ дайсанай замые хотын дэргэдэ хаахадаа, ами наһаяа гамнангүй тулалдажа, хэмжээлэшэгүй эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаһан дайшалхы баатарнуудтань үндэр сэгнэлтэ үгтэнэ.

Эхэ оронойнгоо үндэр хайра шагналда хүртэһөөртнай Таанадые, хүндэтэ новороссийскынхид, дайшалхы ханинар, бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ халуунаар амаршалнаб!

Энэ гайхамшагта хотын революционно, дайшалхы, ажалай ёһо заншалнуудые нангинаар сахижа, саашадаа улам арьбадхаха байһандатнай найданаб!

Герой-город Новороссийскда алдар соло!

Манай агууехэ Эхэ ороной сүлөөтэ ба бэеэ даaһан байдал баатарлигаар хамгаалагшадта хэтэ мүнхын алдар соло!

Л. БРЕЖНЕВ.

Крым, 1973 оной сентябриин 15.

ГЕРОЙ-ГОРОД КЕРЧИИН АЖАЛШАДТА, КЕРЧИИН ХАХАД АРАЛ ДЭЭРЭ БОЛОҺОН БААТАРШАЛГАТА БАЙЛДААНУУДАЙ СЭРЭГШЭДТЭ, ТЭРЭЭНДЭ ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Керчьдэ «Герой-город гэһэн үндэр, хүндэтэ нэрэ зэргын олгогдоһонтой, Ленинэй орден ба «Алтан одон» медаляар тэрэнэй шагнагдаһантай дашарамдуулан, Таанадые зүрхэ сэдьхэлһээ амаршалнаб!

Фашис булимтарагшадтай хэһэн тэмсэлдэ Таанадай гаргаһан асари ехэ баатаршалга, шэн габьяа үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Крымэй хахад арал дээрэ болоһон байлдаануудта хабаадаһан баатар сэрэгшэдтэ, Аджимушкайска шулуун хабсагай газарта совет патриодуудай гаргаһан эрэлхэг баатаршалгада, айхабтар ехэ тэсэбэритэйгээр, шэн габьяагаар тулалдажа, манай агууехэ Илалтын аша туһада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн үгэһэн хотын бүхы ажалшадта баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа Эхэ оромнай, парти, правительство энэ хайра шагналаараа мэдүүлнэ.

Хүндэтэ нүхэдүүд, элүүр энхэ, зол жаргалтай, манай социалис Эсэгэ ороной аша туһада ажал хүдэлмэридөө амжалта түйлахыетнай Таанадта хүсэнэб!

Герой-город Керчьдэ алдар соло!

Манай агууехэ Эхэ ороной сүлөөтэ ба бэеэ даaһан байдал баатарлигаар хамгаалагшадта алдар соло!

Л. БРЕЖНЕВ.

Крым, 1973 оной сентябриин 15.

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй уряалаар байгша оной сентябрь һарада хани ёһоной албанай хэрэгээр Болгариин Арадай Республикада ошохо болобо.

Г-жа ОРТЕНСИЯ БУССИ де АЛЬЕНДИДЭ

Танай нүхэрэй — Чилиин Республикын Президент, Чилиин революциин хэрэгэй, демократиин ба эб найрамдалай түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлигэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Сальвадор Альенде Госсенсын алуулһан тухай мэдээсэл дуулахадаа, сэдьхэлээ ехээр хүдэлбэбди. Манай гүнзэгы шаналал гашуудал, һанаагаа зобожо байһые хүлеэн абахыетнай Таниие, бүлынтнай гэшүүдые гүйнабди. Энэ тэхэрюулэгдэшэгүй ехэ гээлтэ хохидол тушаа Танай шаналал гашуудалые хубаалданабди.

Н. ПОДГОРНЫЙ.

ЧИЛИИН АРАДТАЙ ҺАНАЛ НЭГЭТЭЙБДИ!

КИЕВ. Арадай нэгэдэлэй хуулита правительствада эсэргүү Чилидэхи сэрэгэй урбалта тухай мэдээсэлые Украинын ниислэл хотын ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адли, дураа гутан, буруушаан угтаба. «Красный экскаватор» гэжэ заводто митинг боложо, хархис сэрэгэйхидэй харата ябуулгануудые, мүн арадай правительствын гэшүүдые, түрүү үзэлтэй эмхинүүдэй ажал ябуулагшадые барижа хаажа байһан ушарые предприятиин ажалшад эрид буруушаагаа.

— Чилиин түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые совет хүнүүд бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ дэмжэнэ, — гэжэ предприятиин парткомой секретарь И. П. Мазур хэлэбэ.

— Сүлөөтэ ажалай баяр жабхалантые ойлгон мэдэрһэн арадай хүсэл зоригые мохоожо яашье шадахагүй, — гэжэ токарь М. Г. Гарбуз тэмдэглэһэн байна.

Сутларагшад тогтоол нэгэн һаналтайгаар баталан абажа, хархис хүсэнүүдые буруушаажа байһанаа мэдүүлээд, Чилиин ажалшадтай һанал нэгэтэй байһанаа элирхэйлбэ.

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын митингнүүд «Арсенал» заводто, мүн Киевэй бусад предприятинуудта болобо.

ДУШАНБЕ. «Чилиин хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудаар дэлхэйн түрүү үзэлтэй олонитэ дураа гутажа байна», — гэжэ «Таджиккабель» заводой хүдэлмэришэн Хатам Кенджаев Чилидэхи сэрэгэй урбалта буруушаалгын митинг дээрэ мэдүүлээ.

Чилидэхи сэрэгэй урбалта тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй хэһэн мэдүүлгые халуунаар дэмжэнэбди. Энэ орондохи хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые КПСС-эй ЦК эрид буруушаана.

Чилиин арадай хүсэл зоригые ямаршье хашалта хаашалалта мохоожо шадахагүй гэжэ батаар этигэн найдажа байһан тухайдаа митингдэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар абаһан тогтоол доторoo мэдүүлнэ.

КОВРОВ. (Владимирска область). Чилиин хархис хүсэнүүдэй үйлэдэһэн харата ябуулгануудые буруушаалгын митингнүүд Ковровтохи Дегтяревой нэрэмжэтэ заводой цехүүдтэ үнгэргэгдэбэ.

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын митингнүүд Владимир, Муром ба Владимирска областиин бусад хотонуудай олон предприятинуудта болобо.

КИШИНЕВ. Чилидэхи сэрэгэй урбалтые Молдавиин ажалшад буруушаана. Кишиневэй трикотажна «Стяга Роший» гэжэ фирмэдэ болоһон митинг дээрэ бригадир Н. Паскарь үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ мэдүүлээ:

— КПСС-эй ЦК-гай мэдүүлгые һайшаан дэмжэнэбди. Чилидэ боложо байгаан үйлэ хэрэгүүдтэ энэ мэдүүлгэ дотор тон зүб сэгнэлтэ үгтэнэ. Сэрэгэй урбалта хэгшэдые буруушаан шүүмжэлнэбди, демократиин ба социальна үнэн зүб байдалай түлөө Чилиин тэмсэлшэдтэй һанал нэгэтэй байһан тухайдаа мэдүүлнэбди! Чилиин арад сүлөөтэ байдалтай болохол!

(ТАСС).

ТАРЯА ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Тарян ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдалгые ехэдхэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн Новгородско, Калининградска областьнуудай хүдөө ажахын ажалшад арадай ажахынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ, орооһо таряа гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа дүүргээ.

(ТАСС).

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҮЙЛЭДБЭРИ ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ОНОЛ АРГА

Хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэрие улам ашаг үрэ ехэтэй болгохо, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ, продукци ехээр аад, гаргаша багатайгаар абадаг болохо хэрэгтэ үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые зүбөөр хүтэлбэрилхэ гээшэ ехэхэн удха шанартай гэжэ түрүү дүй дүршэл харуулна.

Ажалай үйлэдбэриин орёо нарин организмай жэгдэ һайнаар хүдэлхынь тула тэрэниие зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилхэ хэрэг мүнөө шиидхэхы удха шанартай болонхой. Илангаяа олон һалбаритай, хамтарһан томо ажахые зүбөөр хүтэлбэрилхэнь хүнгэн бэшэ.

Жэшээнь, томодхогдоһон гахайн фермые абаад үзэе. Эндэмнай үйлэдбэринигөө технологёор хоорондоо хуу холбоотой хэдэн цех байна ха юм. Тусхайлбал, азарга гахайн, поршоонхотой эхэ гахайн, эхэһээ һалгаагдаһан томо болгогдохо поршоонхонуудай, һубай болон хээлитэй болоһон эхэ гахайнуудай цехүүд. Мүн тэжээл бэлэдхэхэ, буйлуулха цех гэхэ мэтэ байдаг. Тиихэдэ эдэмнай ажахын бусад һалбаринуудтай баһал холбоотой, жэшээнь, таряан ажалай бригадатай, тэжээлэй складтай, холимол тэжээл гаргадаг заводтой, автотранспортын парктай, заһабарилгын мастерскойтой лаха аргагүй холбоотой байха болоно. Нигээд ерэхэдээ тон ехэ газа(р) дайда эзэлжэ, хоорондоо холо холо байһан, орёо нарин оньһон техникын хэрэглэдэг һалбаринуудай ажалые тааруулан зүбөөр хүтэлбэрилхэ хэрэгтэй болоно бшуу.

Зүүн Сибириин НОТ-ой түбэй хүдэлмэрилэгшэдэй ба Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын туршалгын станциин экономикын таһагайхидай шэнжэлгэ хэһэнэй ёһоор, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй эгээл олониинь, 36,8 процентнь бухгартерида болон тоо бүридхэлгын ажалда, оперативна хүтэлбэрилгэдэ 20 процентнь ажалладаг байба. Тоо бүридхэлгын болон оперативна хүтэлбэрилгэдэ яахадаа иимэ олон хүн байнаб гэхэдэ, нэн түрүүн үйлэдбэриинь һалбаринууд таруу, хүсэд томодхогдоогүй, тусхай мэргэжэлтэй болгогдоогүй байһанһаань болоно. Илангаяа тоо бүридхэлгын, бухгалтерска ажалда мүнөөнэй тоо бодолгын оньһон техникын хэрэглэгдээгүйһөө болоно.

Хүтэлбэрилхы аппарадай хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлмэриин үдэр дунда зэргээр 9 час 25 минута болгогдонхой. Тиихэдэ хүтэлбэрилэгшэдэй (директор, отделениие эрхилэгшэд) ажалай үдэр 11 час үргэлжэлнэ. Тэрэшэлэн түсэблэлгэ-хүтэлбэрилгын, агротехническэ албанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай үдэр баһал 11 час болодог.

Энэ сагынь ямар юумэндэ, хэр зүбөөр хэрэглэгдэнэб гэжэ харабал, оперативна хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин үдэрэй сагай 16,7 процентнь үйлэдбэрие хүтэлбэрилгэдэ, 23,3 процентнь тоо бүридхэл, тоосоо хэлгэдэ, 16,5 процентнь элдэб ябадалда гарана. Ниитэ хүтэлбэрилгэ бэелүүлдэг хүнүүдэй ажалай сагай 32,9 процентнь үйлэдбэрие оперативнаар хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ гарана гэхэ гү, али энээндэ үдэрэй 222 минута сагаа зорюулна. Тэрэнэй саада тээ иишэ тиишээ ябалган, ошолгондо хүдэлмэриин сагай 21,7 процентнь гэхэ гү, али үдэрэй 150 минута болоно. Харин холын хараатай түсэб табиха, ажахычгаа үйлэдбэриин үрэ дүнгые шэнжэлжэ үзэхэ тон шухала хэрэгтэ хүдэлмэриин үдэрэй сагай оройдоол 1,6 процентые гэхэ гү, али үдэрэй 11 минута зорюулна. Энэмнай тон бага гээшэ.

Элдэб хэрэгсэл бэдэрхэ, материально-техническэ хангалгын ажалда хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэриин саг ехэ гарана. Энэнь неделидэ 371 час болоно гэхэ гү, али аяар 9 үдэр энээндэ зорюулдаг байна.

Тиимэһээ үйлэдбэрие материально-техническэ талаһаань хангаха тустаар алба ажахынуудта бии болгобол дээрэ. Харин мүнөө колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд энээндэ ехэнхи сагаа һалгаана ха юм. Үнэндөө материально-техническэ хангалгын муу байгаа һаань, үйлэдбэрие оперативнаар хүтэлбэрилгэшье мүртэй ашаг үрэ үгэхэгүй.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда директорэй кабинет соо үдэр бүри ажалай наряд үгэлгэн болодог. Энээндэнь гол мэргэжэлтэд байлсадаг юм. Тэрэнһээ гадна, һарадаа нэгэ дахин директортэ бүхы мэргэжэлтэд, отделениие эрхилэгшэд сугларжа, жэлэй түсэб дээрэһээ үндэһэлэн, һара соо юу хэхэб, хайшан гэжэ хүдэлхэб гэжэ хөөрэлдэдэг. Удаань главна мэргэжэлтэд өөһэдынгөө мэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ баһал хэхэ юумыень заажа үгэдэг.

Отделенинүүдтэ баһал тиимэ наряад үгэлгэн болодог байна. Отделениие эрхилэгшэ бригадирнарые, мэргэжэлтэдые сутлуулаад, мүнөөдэр, мүн ойрын үдэрнүүдтэ юу хэхэб гэжэ түсэб табина, үнгэрһэн үдэрэй дүн согсолжо, дутуу дунданууд тухайгаа хэлэнэ. Тэрэнэй һүүлдэ бригаданuудта баһал тиимэ наряд үгэнэ.

Хүнүүдые ажал дээрэнь хубаарилан табиха асуудалнуудые ажахын директор, байра дээрэнь отделениие эрхилэгшэд шиидхэдэг байха юм. Харин главна мэргэжэлтэд (главна агрономһоо бэшэн) энээндэ хабаададаггүй. Тиигэбэшье отделенинүүдтэ тэндэхи мэргэжэлтэд энээндэ заабол хабаадалсадаг. Энээнһээ боложо, бэе бэеынгээ үгэһэн захиралтые дабтаха ушар гарана.

Транспортые хубаарилха асуудалые директор шиидхэнэ. Түрүүн отделенинүүдһээ ороһон захилай ёһоор тэрэнь хубаагдана.

Хүнүүдтэ үгтэһэн захиралта, нарядай хэр дүүргэгдэһэниие, хэгдэһэн хүдэлмэриин шэнарые мэргэжэлтэд, бригадирнууд хинан шалгажа байдаг. Эндэ баһал дээрэ дээрэһээ дабхар шалгалган, үлүү ябалгань болодог.

Ажахые оперативна талаарнь ашаг үрэтэйгөөр хүтэлбэрилхын тула нугархай, нарин, тодо һонор хэлхээ холбоотой байха ёһотой. Гадаһашье отделенинүүдтэй бэшэ, мүн ходо ябажа байдаг жэжэ звенонуудтай холбоотой байха хэрэгтэй. Мүнөө байһан телефоной холбоогоор энээниие бэелүүлхын аргагүй. Тиимэһээ таряалан, сабшалан дээрэ хүдэлжэ байһан агрегадуудай байшахада хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай хаһа сагтань мэдэнгүй байжа, ехэхэн хохидолдо ородог шуу.

Һалбаринуудай, үйлэдбэриин подразделенинүүдэй хоорондоо хэр холо байһаниие хараада абажа, хүтэлбэрилгын гуримые улам нарижуулха, үйлэдбэриин ябасада саг үргэлжэ нүлөөлжэ байхаар хэлхээ холбоотой болохо, элдэб мэдээсэл дары абажа байха зэргэтэй.

Богонихон сагай түсэб табяад, тэрэнэй дүүргэлтые ходо хинан хаража, тоо бүридхэлыень абажа, үдэр бүриин даабариин ямараар дүүргэгдэһые тэрэ дарыдань согсолжо, хэгдэжэ байһан хүдэлмэриингөө түсэбтэ хэрэгтэй болоо һаань, түргэн хубилалта оруулха, үглөөдэр хэгдэхэ хүдэлмэриин даабарие урид бэлдэхэ гэхэ мэтэ хүтэлбэрилгын шухала асуудалнууд оперативнаар шиидхэгдэбэл, ашагтай байха бшуу.

Үйлэдбэрие оперативнаар хүтэлбэрилхэ гээшэ ажалай сагые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ямар нэгэ зорилго дары түргэн байра дээрээ шиидхэхэ гэһэн удхатай. Тиигээгүй һаа, үйлэдбэриин ямар нэгэ участогта урид табигдаһан хараа түсэб буруу һүрэхэ, тэрэнһээ уламжалан, техникэ, хүдэлмэриин хүсэн миин байха, эсэстээ ажахыда горитой гарза болохо бшуу.

Тиимэһээ хүтэлбэрилгын аппарадай зарим хүнүүдые тусгаар оперативна хүтэлбэрилэгшэд болгожо табибал зохистой болоо гэжэ һанагдана. Мүнөө ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхы сагаа оперативна хүтэлбэрилгэдэ зорюулжа шадахагүй. Ажахынгаа үйлэдбэриин бусад шухала асуудалнуудта анхарха зэргэтэй. Тиихэдэ главна мэргэжэлтэд үйлэдбэриин бүхы талые программировалха, ойрын сагай, холын хараата түсэб табиха, ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ, һалбаринуудые эрхилэгшэдэй ажалые хоорондонь тааруулан эмхидхэхэ, хэгдэһэн хүдэлмэриин шанар шалгаха зэргэтэй ха юм.

Нигээд ерэхэдээ ажахые хүтэлбэрилгэдэ диспетчерскэ алба бии болгохо саг ерээ. Иимэ албан гээшэ техническэ элдэб хэрэгсэл, телемеханика, тоо бодолгын техникэ гэхэ мэтые хэрэглэн, үйлэдбэриие түргэнөөр хүтэлбэрилхэ гэһэн удхатай.

Ажахыда диспетчерскэ алба бии болгохын тула 2 жэл хэрэгтэй. Түрүүшын жэлдэ бэлэдхэл, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ, диспетчерскэ алба бии болгохо проект зохёохо, техническэ элдэб түхеэрэлгэ абахаар эхилхэ, тиигээд лэ хоёрдохи жэлдээ тэдэнь [illegible] эхилхэ болоно. Нэн түрүүн үйлэдбэриин һалбари, отделени, бригада, мастерскои, фермэ, гүүртэ, отара, зарим агрегат, тоһо түлишэ зөөдэг машина бүхэнэй, элдэб хангалгын албан гэхэ мэтын хоорондо телефон, радио холбоон тодхогдохо, шангаар дуугардаг, мүн телеграфна, хүнэй хөөрэлдөөе бэшэжэ абаха түхеэрэлгэнүүд хэрэгтэй. Энээнэй ашаар элдэб захиралта дары үгэхэ, байра дээрэнь зүблөө үнгэргэхэ аргатай болоно.

Түбэй диспетчерскэ пунктда бүхы яаралтай мэдээн суглуулагдаха ёһотой. Диспетчерскэ албанай хүтэлбэрилэгшэ директорэй орлогшо байгаа һаа дээрэ. Юуб гэхэдэ, эрхэ, уялгань ехэ байха ха юм. Зарим ажахынууд диспетчерскэ алба бии болгоод, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар тэрэнэйнгээ үүргые дээшэлүүлжэ шададаггүй. Эндэ бүхы шухала мэдээсэл, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй захиралта суглуулагдажа, хэрэгтэй газартань дары хүргэгдэхэ ушартай. Хаана ямар агрегат, машинын байһаниие, юу хэжэ байһаниие хинан хаража, мүн трактор, комбайнай, автомашинын хэһэн хүдэлмэриин тоо бүридхэл суглуулжа, МТФ, ОТФ гэхэ мэтэнүүдһээ тоо мэдээ абаха зэргэтэй.

Эндэ хэд хүдэлхэб гэхэдэ, главна диспетчер, диспетчер-оператор, диспетчер-экономист, инженер (хэлхээ холбооной техник) байха болоно. Тиихэдэ подразделени бүхэндэ информаторнууд байха юм.

Диспетчерскэ албанай бии болгогдоод байгаа һаа, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүдэлмэриингөө сагые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, өөһэд өөһэдынгөө даадаг һалбариин үйлэдбэриин үрэ дүнгые дээшэлүүлхэ зам бэдэрхэ аргатай болоно. Диспетчерскэ алба эмхидхээд байбал, ажахыда жэл соо 30—60 мянган түхэригэй гаргаша хэгдэхэ байна. Энэ гаргашань — 2-3 жэл соо харюулагдадаг юм.

С. ЖАНЧИПОВ,
экономист.

БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ БОЛГОХО

Хориин аймагай профсоюзай организацинууд КПСС-эй XXIV съездын, СССР-эй профсоюзуудай XV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партийна организацинуудай хүтэлбэри доро өөрынгөө ажал ябуулгые һүүлэй үедэ нилээд эдэбхитэй болгожо байна. Коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудые хүсэндэнь хүргэхын тула ажалшадай хүсэ шадалые элсүүлхэ талаар профсоюзай организацинууд бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Аймагай совхозууд гүрэндөө мяха, һү, нооһо болон үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэбые амжалтатай дүүргээ. Модо бэлэдхэлэй предприятинууд мүн лэ муу бэшээр хүдэлнэ.

Үйлэдбэриин түсэбые ажахынуудай амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай профсоюзай организацинуудай оруулһан хубита яһала бии гээшэ. Тэдэнэй социалис мүрысөө эмхидхэлсэнэ, дүнгүүдыень гаргана, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохын тула коллективэй гэшүүдэй дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулна. Жэшээнь, Апаагай совхозой рабочком (түрүүлэгшэнь Д. Н. Цыренова) ажалшадайнгаа дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие зүбөөр табижа шадаа. Совхозой бүхы 520 хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай 95 процентнь профсоюзай гэшүүд болонхой. Квартал бүри гэшүүнэй түлбэри суглуулха түсэбөө дүүргэнэ. Рабочком отделенинүүдэй месткомуудай, профсоюзна бүлэгүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай болон ПДПС, ВОИР, НТО гэхэ мэтын ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэрие шадамараар хүтэлбэрилнэ, хэрэгтэй сагтань туһалалсана, эрилтэ табина, халуун анхарлаар хүреэлнэ.

Совхоз соо профсоюзна 11 бүлэг, цехэй 4 комитет эмхидхэгдэнхэй, хүдэлмэрээ һайнаар, гуримтайгаар ябуулжа байдаг юм. Эдэнэй хүдэлмэри совхозой рабочкомой саг үргэлжын хиналта доро абтанхай. Жэшээнь, 3-дахи отделениин местком (түрүүлэгшэнь Ж. Г. Базаров) үйлэдбэриин хэрэгтэ сэхэ хабаадалсажа, хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэдэг. Энэ отделениин һүһаалиин фермэдэ профсоюзна бүлэг эмхидхэгдэнхэй (профгрупоргнь Х. Б. Батуева). Эндэ коммунис ажалай һургуули хэгдэжэ байдаг. Тэндэ һаалишад, тугалшад, фермын бусад гэшүүд бултадаа һурана. 3-дахи отделениин коллектив жэл бүхэндэ амжалта туйладаг.

Совхозой рабочком һара бүхэндэ табигдадаг хүдэлмэриингөө түсэб соо хүдэлмэришэдэй суглаа, үйлэдбэриин зүблөө үнгэргэжэ байха, тэндээ үйлэдбэридэ хабаатай, мүн коллективэй ажабайдалай, соёл культурын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байха гэжэ оролдодог. Социалис мүрысөөндэ булта хүдэлмэришэд хабаадуулагданхай. Мүн хүн бүхэн, коллектив бүхэн өөрын социалис уялгатай. Мүрысөөнэй дүнгүүд заагдаһан болзор соогоо гаргагдажа байдаг, ажалдаа шалгарагшад моральна болон материальна талаар урмашуулагдадаг. Гээгдэжэ ябагшад шүүмжэлэлдэ ородог. Коллективэйнь 126 гэшүүд коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Профсоюзай организациин нүлөө совхозой ажал ябуулгын алхам бүхэндэ харагдажа байдаг.

Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай профсоюзай олонхи организацинууд өөрынгөө хүдэлмэрие һайжаруулха гэжэ ехэ оролдолго гаргаа. Энэнь бодото байдалһаа харагдана. Профсоюзай организацинууд үйлэдбэриин хэрэгтэ, ажаһуудалай, соёл культурын хэрэгтэ хабаатай асуудалнуудаар һонирходог болоо. Тингэжэ хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалгын, худалдаа наймаанай, соёлой болон медицинын эмхи зургаануудай ажал ябуулга һайжаруулха хүдэлмэридэ горитой нүлөө үзүүлнэ гээшэ. Жэшээнь, Гүрэнэй банкын Хориин отделениин профсоюзай местком (түрүүлэгшэнь П. Ф. Скатов) коллективэй дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Хүдэлмэринь түсэбэй ёһоор эрхилэгдэжэ байдаг. Коллективэй суглаан, үйлэдбэриин зүблөөн ходо зарлагдажа, ажабайдалайнгаа шухала шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг заншалтай. Коллективэйнь гэшүүд бултадаа мүрысэдэг. Отделениин коллективэй долоон хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай ударник. Профсоюзай местком ба отделениин захиргаан хоёр хоорондоо хани барисаатайгаар хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, хүнүүдые һайнаар хангаха гэ-

ШЭНЭ НОМ

«КПСС-эй ПАРТИЙНО-ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН АСУУДАЛНУУД» ГЭҺЭН СОГСОЛБОРИ

Политическэ литературын хэблэл «КПСС-эй партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнууд» гэһэн документнүүдэй согсолбори барлан гаргаба. КПСС-эй XXIII, XXIV съездүүдэй, партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд болон КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолнууд соо заагдаһан партийно-эмхидхэлэй асуудалнууд энэ согсолбори дотор гүйсэдөөр, мүн хураангыгааршье абтажа оруулагданхай гээшэ.

Общественна партийна талаар хүтэлбэрилхэ онол аргануудые нарижуулха, партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые нарин нягтаар сахиха, партиин зэргэнүүдые саашадань нягтаруулан бэхижүүлхэ, хүдэлмэришэн ангитай, бүхы совет арадуудтай партиин бэелүүлдэг холбоо барисаае бэхижүүлхэ асуудалнуудта зорюулһан партиин хараа шэглэл эдэ материалнуудай гол удхань болоно.

Энэ согсолборие КПСС-эй Центральна Комитедэй партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһаг хэблэлдэ бэлдээ.

(ТАСС).

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД

ХОЛО ОЙГУУР ДУУЛДАХАЛ БАЙХА

Жэл сагай ошохо тума республикадамнай шэнэ завод, фабрикануудай тоо олошорно. Эдэ предприятинуудай нэгэн, Улаан-Үдэ хотодо баригдаһан хүүргэнүүдэй хабсаргамал түмэр зүйлнүүдэй заводой түрүүшын ээлжээн байгша оной мартын 21-дэ ашаглалгада үгтэһэн юм. Тэрэ гэһээр тус заводой коллектив яһала ехэ ажал хүдэлмэри хэһэн байна. Заводой цехүүд соо тодхогдоһон бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд ашаглагдажа эхилээ.

— Манай заводой коллектив уһа голнууд дээгүүр табигдаха хүүргэнүүдэй зүйлнүүдые бүтээхэ, хабсаргаха ажалда һаял дүршэжэ байна. Гэбэшье апрелиин эхинһээ багахан голнууд дээгүүр табигдаха арбаад хүүргэнүүдые хабсаргажа, Ураалай, Сибириин түмэр зам, автомашинануудай ябаха харгынуудые барилгашадта эльгээгээд байнабди, — гэжэ тус заводой главна инженер Владислав Леонидович Ивкин бидэндэ хөөрэнэ.

Энэ заводто мүнөө долоон зугаад хүдэлмэришэн тоологдоно. Олонхинь залуу наһанай хүдэлмэришэд. Хүүргын металл зүйлнүүдые һайн шанартайгаар бүтээхын тула эдэнэр мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ зэргэтэй болоно бшуу. Заводой дэргэдэ тусгаар курсанууд нээгдэһэн. Залуу электро-гагнууршад, токарьнууд, хүүргэ хабсаргагшад үдэшэндөө һуралсажа, шадабаряа дээшэлүүлнэ.

— Түмэр хүүргэнүүдые хабсаргаха гээшэмнай орёо нарин ажал юм. 30—40 тоннын детальнуудые миллиметршье забһаргүйгөөр тоһылдожо хабсаргаха хэрэгтэй. Тиимэһээ хүдэлмэришэдөө хүүргын зүйлнүүдые бүтээхэ технологитой һайса танилсуулха, һургаха гэжэ шиидэнхэйбди, — гэжэ заводой инженер-технолог Валерий Васильевич Игумнов хэлэнэ. Залуу инженертэй сут заводой цехүүд соогуур ябажа харабабди.

Үглөөнэй наран цехүүдэй үргэн сонхоор туяагаа элбэгээр адхана. Агаар сэбэрлэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлдэг юм байна. Хайшаашье эрьехэдэ, шэнэхэн шэрээр ялалзаһан адар томо станогууд харагдана. Энэ заводой цехүүд соо мүнөө үсын бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон юм. Москва, Ленинград, Киев, Челябинск хотонуудай машина бүтээдэг заводууд энэ бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдээр тус заводые хантаһан юм.

— Байгша оной һүүл багаар заводоймнай хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада үгтэхэ юм. Тиигэхэдэ бидэнэр проектээр хараалагдаһан хүсэндөө орожо, жэлдээ 60 мянган тонно продукци гаргадаг болохохбди, — гэжэ В. В. Игумнов хэлэнэ.

Хүүргэ хабсаргадаг цех соо оробобди. Николай Михайлович Ребрий гэгшын даадаг бригадын хабсаргагшад хүүргын зүйлнүүдые оньһон аргаар гагнан холбожо байбад. Энэ бригадын хүдэлмэришэд ТС-17 «Р» түхэлэй аппарадаар халаан соогоо 200 погонно метр түмэр гагнаха даабаряа үлүүлэн дүүргэнэбди, — гэжэ бригадир Н. М. Ребрий хэлэнэ.

Николай Ребрий өөрөө дуршэл шадабаритай гагнуургшан юм. Шэнэ тушаалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Хамта хүдэлдэг хүдэлмэришэдэйнгөө урда шанга эрилтэ табижа шадана. Тиимэһээ энэ бригадын коллектив халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай продукци ехээр гаргана. Эдэнэр август һарын дүнгөөр завод соогоо эрхимлэжэ, мүнгэн шанда хүртөө һэн. Энэ түрүү коллектив мүнөө 98—99 процент продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаана.

— Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээн гаргахын тула тэмсэнэбди. Бүхы бригадаараа яһала оролдожо хүдэлнэбди. Урдаа табиһан энэ зорилгоёо ойрын сагта бэелүүлхэ бэзэбди, — гэжэ тус бригадын гэшүүн, электро-гагнууршан В. М. Десятков хэлэжэ байгаа һэн. Тус бригадын хүдэлмэришэд һайн шанартайгаар ехэ продукци гаргахын тула тэмсэжэ байһаар.

Энэ түрүү бригадатай мүрысэдэг Виталий Григорьевич Голевой бригадын коллектив халаан соогоо 25 тонно зүйлнүүдые хабсаргаха даабаряа 30 тонноор хүргэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэнэй бүтээн гаргаһан продукциин шанарынь һайн сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм. Бригадын хабсаргагшад социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын тула хаба шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байна.

— Брагададамнай 8 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр хоёр-гурбан мэргэжэлтэй юм. Ямаршье хүдэлмэри даалгажа үгэхэдэш түргэнөөр, һайн шанартайгаар бүтээдэг. Энээн дээрэһээ оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэнэбди. Халаан бүриин даабари үлүүлнэбди, — гэжэ Виталий Григорьевич Голев хүдэлмэришэ нүхэрөө магтана. Бригадынь гэшүүд Михаил Ильясов, Анатолий Карнаухов гэгшэд хүүргын зүйлнүүдые гагнан холбожо, туха сүлөөгүй хүдэлжэ байнад. Залуу хүдэлмэришэн Геннадий Банников тэдэнэртэ туһалалсана.

— Ураалай түмэр замшадай захилаар хүүргэ хабсаргажа байнабди. Энэ захилыень түргэн болзор соо бүтээхын тула манай заводой хүдэлмэришэд оролдоно. Хаба шадалаа, бүхы бэлигээ ажалдаа зорюулна. Хүдэлмэришэднай дундаа мүрысэнэ. Ойрын үдэрнүүдтэ энэ захилаа дүүргэхэ байхабди, гэжэ заводой инженер В. В. Игумнов хүдэлмэришэдтөө найдангяар хэлэнэ.

Тус заводой хүдэлмэришэдэй туха сүлөөгүй хүдэлжэ байхань харагдана. Һайн шанартай продукци ехээр гаргадаг болохын тула бултадаа тэмсэжэ байнад.

20—30 миллиметрэй түмэр хабтагай эсхэдэг оньһон түхеэрэлгые хүдэлгэдэг залуу оператор Владимир Мажуровскитой эндэ танилсабабди. Нюдэндөө хара шэл зүүһэн залуу хүдэлмэришэн түмэр эсхэжэ байһан оньһон түхеэрэлгын хажууһаа холодоногүй. Ажалдаа абьяастай гаар, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг хүн гэжэ ойлгохоор һэн. Залуу хүдэлмэришэн халаан соогоо 25—30 тонно түмэр эсхэжэ даабаряа 10—15 процентээр үлүүлдэг байха юм.

Заводой коллектив Ангар мүрэн дээгүүр баригдаха хүүргын түмэр зүйлнүүдые 1974 оной эхинһээ бүтээжэ эхилхэ юм. Тиигэхэдэ Обь мүрэн дээгүүр табигдаха хүүргын проект абтанхай. Хүүргэнүүдэй 1.800 метр ута зүйлнүүдые бүтээхэ гэһэн шухалын шухала зорилго энэ заводой коллективэй урда табигданхай.

Нимэрхүү захилнуудые саг болзор соонь бүтээхын тула бидэнэр эртээнһээ һайн бэлэдхэл хэхэ болонобди. Хүдэлмэришэдэйнгөө мэргэжэл шадабариие бүри дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Заводойнгоо хоёрдохи ээлжээе болзорһоонь урид лэ ашаглажа шадаа һаа, бидэнэр ерэхэ жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар бэелүүлхэ аргатайбди, — гэжэ заводой главна инженер Владислав Леонидович Ивкин хэлээ һэн.

В. Л. Ивкин наһаар залуушье һаа, Воронежой хүүргэнүүдэй түмэр зүйлнүүдэй заводто хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоһон. Хүдэлмэришэдэйнгөө мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, шэнэ оньһон техникые зүбөөр, хүсэдөөр ашаглаха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг хүн юм. Заводой партийна болон профсоюзай организацинууд хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Һара бүри мүрысөөнэй дүн согсологдожо, эрхимлэгшэд урмашуулагдана.

Шэнэ заводой залуу коллективэй нэрэ соло холо ойгуур дуулдахал байха.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: станочнигууд (зүүн гарһаа) В. Е. Голубец, А. М. Орсоев гэгшэд түмэр эсхэдэг пресс-станогой дэргэдэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУД

Соведүүдэй хүдэлмэри

...минай ажалшадай депутадуудай аймагай болон ...гай Советүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухай хөөрэхэ хүсэнэб.

Совет демократиие саашадаа хүгжөөхэ, Советүүдэй хүдэлмэридэ ажалшадай, бүхы олониитын түлөөлэгшэнэрые олоор хабаадуулха тухай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ ажал хүдэлмэритэй тус асуудал нягта холбоотой.

Мүнөө үедэ Захааминай аймагай, сомоной, поселково, городой Советүүдтэ арадай ...ын ба хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын болон соёлой хүдэлмэрин гол һалбаринуудаар саг үргэлжын 70 комисси хүдэлнэ. Тэдэнэй бүридэлдэ ажал һайн мэдэхэ, мэргэжэл шадабаряар бэрхэ, зондоо ...лтэй хүнүүд һунгагдан... Комисси бүхэндэ хэрэгтэй мэргэжэлтэдынь бии. ...дэ түрүүлэгшэнэрынь хүдэлмэридэ дүршэлтэй хүнүүд юм.

Комиссинууд, тэдэнэй гэшүүд сомоной, городской, аймагай Советүүд тухай Хуулиин ...рин ёһоор ажал хүдэлмэри эмхидхэдэг байна. Саг ...й ошохо бүри депутатска ...миссинуудай уялга, харюусалгань ехэ болоно, нютагай Советүүдэй ажал хүдэлмэридэ ...дэг үүргэнь саг үргэлжэ ...шэлнэ. Гол уялгань арадай ажахын болон хүн зоной ажаһуудалай соёлой хангалгын ба бусад шухала асуудалнуудые шэнжэлжэ, сессиин үзэмжэдэ табидаг, тиигээд шиидхэбэри абхуулжа хуулита болгуулаад, бэелүүлэгдэхынь тула оролдодог байна.

Энэ уялгаяа һайнаар бэелүүлдэг саг үргэлжын комиссинуудай тоодо аймагай Советэй промышленностиин, транспортын ба барилгын, (түрүүлэгшэнь нүхэр Р. В. Никитков), худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой ба хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын (түрүүлэгшэнь Г. Н. Субботин) соёлой ба гэгээрэлэй (түрүүлэгшэнь С. С. Бадмаев) комиссинууд ороно. Гадна городской Советэй худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой (түрүүлэгшэнь А. К. Сергеев), Холтосоной поселково Советэй социалис хуули ба ниитын журам сахилгаар (түрүүлэгшэнь (Н. Н. Орёл) комиссинууд һайнаар хүдэлдэг. Сапагын сомсоведэй хүдөө ажахын (түрүүлэгшэнь Д. Д. Бадмаев), Дүтэлүүрэй сомсоведэй худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой (түрүүлэгшэнь Р. Д. Дашиев) болон бусад комиссинуудай хүдэлмэриие тэмдэглэлтэй.

Аймагай Советэй промышленность, транспорт ба барилгын комисси Закаменскын мяханай комбинадта, тоһоной заводто үйлэдбэриин нөөсэнүүдые хэрэглэхэ, алмалта ба арьбалалта эмхидхэхэ талаар хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдадаг тухай асуудал хаража үзэһэн байна. Тиихэдээ мяханай комбинадтахи үйлэдбэриин зэбсэгүүдэй муу са шэнэлэгдэдэг, оньһожоруулгын дутуу хэгдэдэг байһые элирүүлээ һэн. Шэнэ ерэһэн оньһон техникэ эндэ удаан тодхогдодоггүй, материальна урмашуулгын дүрим хазагайруулагдадаг байгаа. Тус комбинадай шанар муутай хоол гаргадагынь элирүүлэгдээ. Мүн һүнэй заводһоо эдеэ хоолой продуктнууд магазинуудта саг соогоо эльгээгдэдэггүй.

Эдэ дутуу дундануудые усадхаха хэмжээ ябуулгануудые депутадуудай комисси аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедтэ дурадхаад, иимэ дутагдалнуудай гараһан шалтагаан, саашадаа дабтагдахагүй тухайнь заседани дээрээ зүбшэн хэлсээ.

Баянгол, Мыла, Хамни, Михайловка болон бусад һууринай тосхонуудта ажаһуудаг хүн зонһоо автобусуудай ябалгын муу тухай гомдолнууд олоор ороһон байгаа. Депутадай комисси тус гомдолнуудай үндэһөөр шалгалта хэхэдээ Закаменскын автотранспортна предприятиин дирекциин шухала хэмжээнүүдые абадаггүй байһыень элирүүлжэ, тэрэ дутагдалнуудые усадхаха талаар һанамжануудаа дурадхаһан байна.

Тус комиссиин урагшатай хүдэлмэри тэрэнэй түрүүлэгшэ депутат Р. В. Никитковой эдэбхи үүсхэлһээ ехэхэн дулдыдадаг. Тэрэнэй һайн талань юуб гэхэдэ, комиссиингаа гэшүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые шагнадаг, хүдэлмэриингөө түсэб табихадаа, хүн бүхэниие хабаадуулжа шададаг. Гадна комиссиингаа заседанинуудые саг соонь үнгэргэхын, тогтоол болон шиидхэбэринүүдээ бэелүүлхын түлөө ехэхэн оролдодог байна. Аймагай Советэй сессиин шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһые шалгадаг.

Арбан дүрбэдэхи зарлалай манай аймагай Советэй хоёрдохи сесси дээрэ соёлой, болбосорол болон хүмүүжүүлгын, гэгээрэлэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Энэ асуудалые аймсоведэй гэгээрэл болон саг үргэлжын комисси бэлдэжэ, сессиин үзэмжэдэ табиһан байна. Тиихэдээ комиссиин гэшүүд клуб, библиотекэ, кино-түхеэрэлгэ болон һургуулинуудай ажал хүдэлмэритэй танилсажа, хүнүүдтэйнь хөөрэлдэһэн, һанамжа дурадхалнуудыень согсолжо абаа һэн. Тэдэнэр нилээд ехэ материал суглуулһан байна. Һүүлээрнь тус асуудалаараа сесси дээрэ комиссиин түрүүлэгшэ, депутат С. С. Бадмаев элидхэл хээ. Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ ехэ эдэбхитэйгээр үнгэржэ, шиидхэбэринүүд абтаһан байна. Тэдэ шиидхэбэринүүдэй саг соогоо бэелүүлэгдэхын түлөө комисси оролдодог.

Һүүлэй үедэ ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжые эрхим һайнаар хангадаг болохын түлөө хаа хаанагүй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. Манайшье аймагта эдэ хүдэлмэринүүд аймсоведэй гүйсэдкомой саг үргэлжын анхарал доро байдаг.

Аймсоведэй гүйсэдком энэ ажал ябуулхадаа, комиссиин ажалда үндэһэлдэг, комиссиин гэшүүдэй һанамжа дурадхалнуудые анхаралдаа абадаг байна. Эдэ дурадхал, баримтануудынь ехэ үндэһэтэй байдаг. Юундэб гэхэдэ, комиссиин гэшүүд худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, предприятинуудай, магазинуудай хүдэлмэри саг үргэлжэ шалгадаг юм. Автолавканууд болон ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангадаг предприятинуудай хүдэлмэриие хиналта дороо байлгахаһаа гадна, манай аймагтахи холын бэлшээриин малшадые, фермэнүүдые болон отарануудта хүдэлжэ байһан хүн зониие комплексно аргаар хангалгын ямараар ябуулагдажа байһые ходо хинадаг, хэрэгтэй сагтань туһалдаг. Энэ хүдэлмэридэ Санагын, Дүтэлүүрэй, Хамниин, Сагаан-Моринной, Мыло-Бортойн сомоной, Холтосооной поселково ба Закаменскын городской Советэй саг үргэлжын комиссинууд илангаяа ехэ оролдолго гаргадаг гээшэ.

Городской Советэй саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэриие абажа харабал, тус комисси табан лэ хүнһөө бүридэдэг байна. Зүгөөр хэдэг, бэелүүлдэг ажалынь ехэ. Яагаад иигэжэ үрдижэ шаданаб, шухала асуудалнуудые элирүүлжэ, һайн һайн дурадхалнуудые нэбтэрүүлнэб гэхэдэ, комисси хүдэлмэридөө эдэбхитэдые, мэргэжэлтэдые олоор хабаадуулжа шадана. Энэ комиссиин гол эдэбхитэд арбан юһэн хүнһөө бүридэдэг. Тэдэнэрэйнь олонхинь коммунистнууд, комсомолшууд, ажалай түрүүшүүл — ажабайдал һайн мэдэхэ хүнүүд байха юм.

Санагын сомсоведэй хүдөө ажахын саг үргэлжын комисси мүнөө зунай тэжээл бэлэдхэлгын ябасые саг үргэлжэ хиналта дороо абанхай. Шанар муутай үбһэ һүрилһэн баримтануудые элирүүлжэ, тэдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээнүүдые абхуулаа. Ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй, тэрэниие богони болзор соо һайн шанартайгаар үнгэргэхэ үе соо ехэ оролдолго гаргана. Мүнөө тус комисси ниитын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй асуудалнуудые хараадаа абанхай. Тиихэдэ Дүтэлүүрэй сомсоведэй ажаһуудалай, соёлой, гэгээрэлэй талаар комисси һуурин газарнуудые ариг сэбэр байлгаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, аймагай, городой, поселково болон сомоной, сельскэ Советүүдэй саг үргэлжын комиссинууд ехэ хүдэлмэри ябуулжа шадаха байна. Тэдэнэй ажал хэрэгүүд удха шанараараа ехэ. Тиимэһээнь манай аймсоведэй гүйсэдком саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэридэ анхаралтайгаар хандадаг юм.

Б. ОЧИРОВ,
Ажалшадай депутадуудай Захааминай аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

...РИСТЫН ЗҮБШЭЛ

...ВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

...дэлмэришэд болон алба ...дай тэдхэмжэ абаха бо...донь таһалгаряагүй хүдэлмэрии ...сагыень гаргаха шэнэ Гу... СССР-эй Министрнүүдэй ...дэй тогтоолой ёһоор 1973 ...и июлиин 1-һээ хүсэндөө ...той. Тэрэнэй ёһоор хүдэлмэришэд болон алба хаагшад ...саг зуура ажал хэжэ ша...а болиходонь, нарайлха ...лэдэнь ба нарайлха үе..., үхибүүтэй болоһон хойтэндэ тэдхэмжэ үгэхын ... һүүлэй үедэ нэгэ предприятида, эмхи зургаанда таһалгаряагүй хүдэлһэн сагыень ...лда абаха зуураа, энэ саг ...нь тус ажалда орохынь ...тээхи хүдэлһэн сагыень ...хэ гэжэ тогтоогдоо.

...энтэй дашарамдуулан, нэгэ ажалһаа нүгөө ажалда ... үедэ ямар ушарта хүдэлмэриин саг таһалдангүй үлэдэг ... мэдэжэ абаха шухала.

...үгэнэйнгөө гү, али һамбаа ондоо ажалда эльгээгдэнтэй дашарамдуулан, ...гэнэй шэнэ хүдэлмэридэ орохо баатай болоо һаань, ...һэн сагайнь (стаж хэдэ ...е һара ажалгүй байгаа ..., хамаагүй) таһалгаряагүй ...лэхэ. Мүн хүдэлмэрил... байһан пенсионер хүн үн... наһанай шалтагаанаар, ...дай үсөөрүүлэгдэһэнэй ...дашарамдуулан ажалһаа гар... байбалнь, тэрэнэй ...лмэриин стаж таһалдаха...

Нэгэ ажалһаа нүгөө ажалда ...е үедөө хоёр һараһаа дээ... башэ болзор соо хүдэлэн... байгаа һаа, хүдэлмэриин ... таһалдахагүй гэжэ тоо... Энэ гурим гол түлэб ... хойто хизаарнуудта, ... саана хүдэлһэн хү... хабаатай.

Мүн гурбан һарын турша ... нэгэ ажалһаа нүгөө ажал... орохо эрхэтэй хүнүүд бии. ... хэд бэ гэбэл, СССР-эй ...ительствын тогтоолоор ...мышленность болон арадай ...ын хүтэлбэриие гурим...тай хамта ондоо ажал... хүдэлхэ болоһон хүнүүд, ... СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэ...дэй предприятинууд болон ... зургаануудта хүдэлжэ, ...й частьнуудта алба хэ... байһанаа ондоо граждан ...лда орохо болоһон хүнүүд... хабаатай.

Элдэб үбшэнэй шалтагаанаар хүдэлжэ байһан ажалдаа ябажа шадахаа болёод, хуулиин ёһоор ондоо хүнгэн ажалда орохо болоһон хүнүүдэй гурба һараһаа үлүү бэшэ саг соо миин ябаһан байбалнь, хүдэлмэриинь стаж мүн лэ таһалдахагүй гэжэ шэнэ Гурим соо хэлэгдэнэ.

Бэлиг шадабариингаа, бэеынгээ элүүрэй талаар (медицинскэ үнэмшэлгэтэй һаань) хүдэлжэ байһан ажалдаа хэн нэгэнэй таарахагүй байбалнь, тэрээндэ ондоо хүдэлмэри дурадхагдадаг. Иимэ ушарта тэрэ хүн энэ ажалһаа нүгөө ажалдаа гурбан һараһаа үлүү бэшэ саг соо орохо ёһотой.

Тус гурим мүн эхин классуудай багшанарта хабаатай. Мүнөө эхин һургуули гурбан жэлэй болгогдоо. Энээнтэй дашарамдуулан багшанар ондоо хүдэлмэридэ орохо ушартай болодог байна. Тиихэдээ гурбан һараһаа дээшэ бэшэ саг соо шэнэ газарта дахин хүдэлжэ эхилбэлнь, хүдэлмэриинь стаж таһалдангүй үлэхэ.

Нарайлһан эхэнэрнүүдэй, мүн нарайлалгын гэрнүүдһээ үхибүү үргэжэ абаһан эхэнэрнүүдтэ жэлэй туршада гэртээ байжа, хүүгэдээ хараха арга олгогдоно.

Энэ дээрэ тоологдогшоһоо бусад ушарта хүдэлмэришэд болон алба хаагшад нэгэ һарын турша соо шэнэ ажалдаа гараад байха ёһотой. Тиигээгүй һаа, хүдэлмэриин стаж таһалдашахадаа болохо. Гэхэтэй хамта, нэгэ нютагһаа нүгөө нютаг зөөһэн саг энэ нэгэ һарын хоногуудай тоодо орохогүй, мүн үбдэһэн байгаад, тэрээн тухайгаа үнэмшэлгэ харуулбалнь, тэдэ үдэрнүүдынь тоологдохогүй. Үшөө тиихэдэ нэгэ ажалһаа гараад, нүгөө ажалда ороогүй байха үе соогоо гэмтэлдэ орожо гү, али үбдэжэ, хүдэлжэ шадахагүй болоһон байбалнь, ажалда орохо болзорынь гурбан һараар һунаагдаха.

Гадна СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ, Гүрэнэй бэеэ хамгаалха комитедэй ба СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын органуудта алба хэжэ байһанаа ондоо ажалда орохо гү, али һургуулида орохо гээ һаань, гурбан һара үгтэхэ. Мүн һуража байха үе соогоо практикада гарахада, аспирантурада ба ординатурада һурахада, олон һараар мэргэжэлээ дээшэлүүлхэдэ хүдэлмэриин стаж үргэлжэлһэн зандаа байха. Училищинуудые, профессионально - техническэ һургуулинуудые дүүргэһэн хүнүүдэй гурбан һарын туршада ажалда ороогүй һаань, хүдэлмэриинь стаж таһалдашаха. Харин хүдэлдэг газарһаа элдэб курсануудта, һургуулинуудта эльгээгдээ һаа, хүдэлмэриин стаж таһалдахагүй.

Тус Гуримһаа үшөө нэгэ хэдэн анхарма зүйлнүүдые дурдалтай гэжэ һанагдана.

Зарим хүнүүд ажаллажа байгаад, архидуулха газарнуудта эльгээгдэдэг. Тэндэһээ гараад, нэгэ һарын туршада ажалда ороогүй һаань, хүдэлмэриинь стаж таһалдаха ушартай болодог. Ямаршье шалтагаангүйгөөр оло дахин ажалаа хаяад ябаа һаа, РСФСР-эй КЗОТ-ой 33-дахи статьягай 3-дахи заабариин ёһоор хүдэлмэриин стаж таһалдаха.

Архидаад ажалдаа гараагүй һаа, ажалдаа ууһи харагдадаг байгаа һаа, мүн лэ хүдэлмэриин стаж таһалдаха. Хүдэлдэг газарайнгаа захиргаанай органуудай урда найдалгүй болоод, ажалһаа гаргагдажа, нэгэ һарын туршада ондоо ажалда ороогүй һаа, стаж һалаха. Хүмүүжүүлгын, ниитын хүдэлмэри ябуулдаг байгаад, энэ ажал хэрэгтээ харша ааша харуулаа һаа, тэрэ хүн тус хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ эрхэгүй болохо, хүдэлмэриингөө стажыешье гээхэ. Ондоогоор хэлэхэдэ өөрынгөө гэмээр, хуулиин ёһоор хориглоһонһоо боложо ажалһаа гаргагдабал, хүн тэрэ дороо өөрөө ондоо ажалда орохо ёһотой болоно.

Эдэ гурим заабаринууд юридическэ хэблэлдэ толилогдоһон хойт, тэдэниие дэлбэлэн ойлгуулһан статьянуудтайшье танилсабал, хүн бүхэндэ туһатай байха гэжэ һанагдана. Хүдэлмэриин таһалгаряагүй стажай аша үрэ элдэб тэдхэмжэ абахада, пенсидэ гарахада хэрэгтэй болодог. Энэмнай тиимэһээ коммунис партиин, совет правительствымнай хүн бүхэнэй түлөө һанаагаа зобоһоной гэршэ гээшэ.

Е. МОКШОНОВА,
Буряадай сблпрофсоведэй юридическэ консультант.

СССР-эй Наукануудай академиин П. А. Лебедевэй нэрэмжэтэ физическэ институдай квантова радиофизикын лабораторидо академик Н. Г. Басовай хүтэлбэрээр лазерна кинескоп бүтээгдэбэ. Мүн тоолелгын техникэдэ хэрэглэгдэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лазерна кинескопой лабораторно түхеэрэлгые зохёолгын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Львов хотын Ажалай Улаан Тугай орденто «Электрон» гэжэ үйлэдбэриин техническэ нэгэдэл үнгэтэ телевизорнүүдые олоор гаргажа эхилбэ. Энэ жэлэй дүүрэтэр «Электрон-703» түхэлэй 90 мянган үнгэтэ телевизорнүүд гаргагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ комсомол басаган Н. И. Кузьмак «Электрон-703» түхэлэй үнгэтэ телевизор тааруулан табижа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ ТЕЛЕВИЗОР

Бүхэсоюзна худалдаа наймаанай экспертнэ совет һаяхан телевизортэ залгагдадаг нэмэлтэ телевизортэй танилсаад, тэрэниие олоор гаргахада болохо гэһэн шиидхэбэри абаа.

Тус телевизор бэеэр бишыхан, экраниинь 103х125 миллиметр болодог. Тэрэ бэеэ даагаад хүдэлдэггүй, харин гэр соо байһан томо телевизортэ залгагдадаг байна. Тиигэхэ мүртөө залгаатай томо телевизорһээ 15 метрэй зайда тэрэниие абаашаад, хаража һуухада болохо. Энэ шэнэ зүйл «Квант» гэжэ нэрэтэй, кинескопуудые хэдэг Львовско заводто бүтээн гаргагдаха юм. 1974 ондо 10 мянган хэһэг тиимэ залгалта телевизор наймаалагдаха байна.

Танай анхаралда

«БИРУСА-5»

Иимэ нэрэтэй шэнэ холодильник мүн лэ наймаанда гарахань. Тэрэ мүнөөнэй «Бирусаһаа» бэеэр томо бэшэ аад, 25 процент ехэ юумэ багтаажа шадаха, хүнгэн байха.

Энээнһээ гадна «Бируса-5» гэжэ холодильнигай мүльһэтэхэдэнь, тэрэниинь хайлуулха гэжэ хүдэлгэхынь болиголтогүй. Тусхай түхеэрэлгын ашаар бии болоһон мүльһэн хайлуулагдаад, уураа болон үгы боложо байха юм. Харин үүдыень гарайнгаа сүлөөгүй байгаа һаань, хүлөөрөө нээжэ, хаажа болохо түхеэрэлгэтэй.

Иимэ холодильнигууд байгша ондо 2 мянга, харин 1974 ондо 150 мянган хэһэгээр наймаанда гараха.

ХУБСАҺА ӨӨРӨӨ УГААХА

Зайн галай сетьтэ, водопровод холбохо, досоонь хубсаһа хэхэһээ ондоогоор хүнэй хабаадалгагүйгөөр хубсаһа угаадаг машина Кишиневой «Электромашина» гэжэ завод бүтээн гаргаа. Тэрэниие мүн ГДР-эй «Монсатр» гэжэ комбинадай конструкторнууд зохёолсоһон байна.

Энэ машинын эгээл һайн талань юуб гэхэдэ, тэрэ хүнэй сүлөө сагаа алмахада туһална. Муухай болоһон хубсаһа тэрэ машина соогоо хээд, тусхай заабариин ёһоор тэрэнээ ябуулаад, заагдаһан сагайнь һүүлээр гаргахадатнай, сэбэрлэгдээд, хатаагдаад бэлэн болоод байха.

Хубсаһа угаадаг иимэ машинанууд байгша ондо 1000, 1974 ондо—5000 хэһэг гаргагдаха.

«Советская торговля» гэжэ газетэһээ.

Агуүехэ азербайджан поэт

И. Насимиин түрэһөөр 600 жэл гүйсэбэ

АГУУЕХЭ ПОЭТ

Манай ороной арадууд агууехэ азербайджан поэг, түрүү һайхан бодолшон Имадеддин Насимиин түрэһөөр 600 жэлэй алдарта ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэжэ байна. ЮНЕСКО гэгшын шиидхэбэриин ёһоор энэ алдарта ой бүхы дэлхэй дээрэ мүн баһа үргэнөөр тэмдэглэгдэнэ. Насимиин уран шүлэг бидэндэ, хүлгөөтэй хоридохи зуунай хүнүүдтэ, юугээрээ сэнтэйб? Түрүү һайхан үзэл бодолтой хүн түрэлтэн юундэ тэрэниие ехэтэ хүндэлэн, баясан дурданаб?

Насими үе сагайнгаа ёһотой бэрхэ хүбүүниинь байһан юм. Тэрэнэй зохёолнууд азербайджан поэзидэ, мүн зүүн зүгэй түрүү һайхан үзэл бодолой түүхэдэ хэзээдэшье унтаршагүйгөөр үлэһэн байна. Гүнзэгы һайхан удхатай, уран найруулгын үндэр дээдэ хэмжээндэ, уран хурсаар, хэлэнэй талаар уян нугархайгаар, бүхы баялигыень халан абажа бэшэгдэһэн зохёолнуудынь поэдэй нэрые эгүүридэ мүнхэлһэн юм. Ушар тиимэһээ галаб түүхын хэды олон зангилаа, үйлэ ушарнуудые дабан ерэжэ, түрүү һайхан бодолтой шэнэ шэнэ үеын хүнүүдэй залууршанинь боложо, гэрэлтэ һаруул байдал тээшэ уряална гээшэ.

Эрхим дээдэ хэмжээнэй уран шүлэг хязалан бүтээхэһээ гадна, ажалша арад түмэниинь эрхэ сүлөөтэй болгохын тула тэмсэдэг байгаа. Харанхы мунхаг, хэрзэгы шэрүүн байдалтай эсэргүүсэн тэмсэһэн Джордано Бруно, Ян Гус, Радищев гэгшэдэй зэргэдэ Насими оролсохол ёһоороо оролсоно.

Агуу поэдэй зохёолнууд социальна талаараа гүнзэгы удхатай, шэнэ һайхан эрмэлзэлтэй. Тэрэ холын үе сагай мунхаг харанхы байдалые үндэһөөрнь шүүмжэлһэн, ажалша арад түмэниие мэхэлжэ, хууража байһан баяд ноёдые сасаг шэрэгһээн унагаахын тула эблэрхыень уряалһан зохёолнуудые бэшэнэ. Баяд ноёдой, мүн шажанай түлөөлэгшэдэй хүдалша хуурмаг аашые, һайрхуу билдагууша зангые ёгтолһон шүлэгүүдыень арад зон һонирхон уншадаг, поэдые ехэтэ хүндэлдэг байгаа. Тиигээд срэхэлээрээ, мүлжэгшэ ангитай тэмсэхэ хэрэгтээ тэрэнэй шүлэгые зэбсэг болгожо абадаг байгаа бшуу.

Насими болбол түрүүшын агууехэ азербайджан поэт мүн. Уран зохёолоо жэнхэни түрэл хэлэн дээрээ бэшэдэг байһан юм. Азербайджан арадай хэлэнэй бүхы баялигые, хухалга нугалбариие поэзидэ анха түрүүлэн хэрэглэжэ, хүнэй һанаа бодолые, ухаа мэдэрэлые гүйсэд харуулжа шадаа бэлэй.

Дэлхэйн уран зохёолой хүгжэлтын түүхэдэ Насими шэнги хубитала оруулһан поэдүүд хооһон газарта бэсэ бэелээгүй һааб даа. Насими болбол тэрэ үеын Ширванай түб болохо Шемаха хотодо 1369 ондо түрэһэн юм. X—XI зуун жэлэй үедэ энэ хото зүүн зүгэй соёлой, арадһаа наймаанай томо түб байһан түүхэтэй. Уран шүлэгшэд, эрдэмтэд хүгжэмшэд энэ хотодо саг үргэлжэ суглараад, искусствын али олон асуудалнуудаар хурал даа хэдэг, мүн Азербайджанай, Кавказай болон Дүтын зүүн зүгэй түбүүдэй искусствын түлөөлэгшэдтэй холбоо барисаатай байһан юм.

Ахамад поэдүүдэй, жэшээнь, Фирдоуси, Хайям, Саади, Хафиз гэгшэдэй мэргэжэл шадабарида һуралсажа, уран найруулгын ёһо гуримые наринаар сахидаг байгаа. Насими тон ехэ юумэ мэдэхэ, эрдэм һургуулитай ябаа. Астрономи, географи, математика, философи гэгшые жэншэдгүй һайнаар мэдэхэ, мүн хүршэ ажаһуудаг грузин, армян, туркмен, узбек арадуудай соёл культурые, түүхые шудалһан байна. Ёһотой бэрхэ уран зохёолшо ажабайдалые тэрэ зандань зураглан харуулха зэргэтэй гэжэ хэлэгшэ һэн. Азербайджан хэлэнһээ ондоо араб, перси хэлэнүүдые һайн мэдэхэ байгаа.

Арад зоной ажабайдалай бүхы талые тодо хурсаар зураглан харуулжа шадаа. Уран шүлэгэй зэндэмэни дээжые бидэндэ бэлэглэжэ, ёһотой хурса найруулгын ашаар ажабайдалай бүхы талые үнэншэмэ бэрхээр харуулжа болодог юм гэжэ һануулдаг бэлэй.

Насими хүнэй сүлөөтэ эрхын түлөө тэмсэлдэ бэеэ зорюулхадаа, хүниие шажан мүргэлэй болон али болохо юумэнэй уг удхые буруу ойлгохо ябадалһаа сүлөөлхэ гэжэ оролдодог байгаа. Ёһото поэзи гээшэ хүндэ гүн гүнзэгыгөөр дурлалга мүн болоно. Насими хүниие магтан дуулахадаа тэрэниие юртэмсэдэ, эгээл һайн һайхан юумэн гэжэ онсолон тэмдэглэнэ.

Хүн гээшэ оршолон юртэмсын эгээл һайн һайхан шэнжэ шанарые бэедээ шэнгээнхэй, огторгойгоор замаа гаталһан гэрэлтэ нараншье хүнэй нюур шарайдал һаруул һайхан гэжэ Насими бэшэһэн байна.

Эдэ бүгэдынгөө түлөө тэрэ хашалан зоболондо орожо түрэл хизаартаяа хахасан ошохо баатай болоо. Тиигээд Турци ошожо, олон тоото хото городуудаар зайгаа. Һүүлдэнь Ирак, Сири ба араб бусад оронуудаар ябаһан байна. Насими хаанашье ябахадаа өөрынгөө һайн һайхан һанал бодолнуудые хэлэдэг, поэдүүд, эрдэмтэд ба юрын хүнүүдээр хөөрэлдэдэг, тэдээндэ шүлэгүүдээ уншажа үгэдэг байһан юм. 1417 ондо Насими Сириин Халеб (Алеппо) хотодо харата муухайгаар алуулһан байна. Поэт амияа табиха болотороо өөрынгөө һайн һайхан хүсэл зоригто, арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байгаа.

Тэрэнэй үзэл суртал соо оюун хурса ухаан бодол хүнэй эгээл эрхим шэнжэ шанар болоно гэһэн удхатай. Хүнэй һэшхэл эгээл нарин нангин юумэн гэжэ тоолодог байгаа. Мусальман гү, али хэрээһэн шажантан гү — адлил хүнүүд ха юм, тэдэнэй ухаан бодолынь һонор, хүн шэнжэтэй һайхан, үнэн сэхэ замаар ябаха ёһотой гэжэ Насими тоолодог байгаа. Эдэ һанал бодолнууд поэдэй бүхы зохёолнуудта гүйсэд бии гээшэ. Тэрэнэй хамаг зохёолнууд манай үе саг хүрэтэр хүсэд хадагалагдажа шадаагүй. Хэдэн арбаад мянган мүртэй зохёолнууд соонь гүн гүнзэгы ухаан бодол мэдэжэ абанабди. Насимиин бэшэһэн зохёолнууд Стамбул, Тегеран, Халеб, Париж, Лондон, Ватикан, Баку, Ташкент хотонуудай номой һангуудта нарин нягтаар хадагалагдана. Азербайджан хэлэн дээрэ бэшэһэн арбан хоёр мянган мүртэй зохёолнууд бии.

Насимиин үхэшэгүй мүнхэ поэзи зургаан зуун жэлэй буһалгаа хүлгөөтэ үе сагуудые гаталан гаража, бидэндэ хүрэжэ шадаа. Байгаали, ажабайдал болон хүнэй эгээл һайн һайхан шэнжэ шанарнуудые магтан дууляһан Насимиин зохёолнууд үе сагуудые дабан гаталха хүсэтэй байгаа.

Оюун бэлигтэ Насимиин хүсэл бодолнууд мүнөө бэелүүлэгдэнхэй. Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын бэелүүлэгдэжэ, совет социалис олонациональна культура байгуулагша аха дүү арадуудай национальна соёл культурануудые анхарал оролдолготойгоор хүгжөөһэнэй ашаар Насимиин нэрэ шэнээр соностон суурялаа. Насимиин түрэһөөр зургаан зуун жэл гүйсэһэнэй ойе һайндэрлэжэ байһан ушарнай энэ анхарал оролдолгын нэгэл толотомо гэршэ болоно. Насимиин зохёолнуудые манай арадууд болон бүхы хүн түрэлтэн уншана. Тэрэнэй поэзи хэтэ мүнхэдөө жэргэн соностохо гэһэн хуби заяатай. Урда холын агууехэ уран бэлигтэнэй үгэнүүд мүнөө үеын зохёолшодто гүн гүнзэгы нүлөө үзүүлнэ. Тиимэһээл Насимиин поэзи дэлхэйн уран үгын алтан жасын хубита байха зуураа, арадуудай уран бэлигэйнгээ талаар урган хүгжэхэ хэрэгтэ туһа хүргэжэ, манай үе сагай һайн һайхан шэнжэ шанарнуудые магтан солорхохо хэрэгтэ уран бэлигтэниие зоригжуулна.

Мирза ИБРАГИМОВ,
Азербайджанай уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь, республикын арадай уран зохёолшо.
(ТАСС).

Таниие ямараар ханганаб?

АВТОЛАВКАНУУД МҮРЫСЭНЭ

Бэшүүрэй аймагай худалдаа-наймаанай хүдэлмэрилэгшэд малай гүүртэ, фермэнүүдтэ, үбһэ, таряа хуряалга дээрэ ажаллагшадые шухала хэрэгтэй эд бараагаар хангаха асуудалда һаналаа саг үргэлжэ табижа байдаг.

Хабар-зунай үедэ малшад болон таряашадые хэрэгтэй эд бараагаар хангаха талаар тусхай түсэб табигдадаг байна. Тэжээл бэлэдхэлгэ, мүн таряа хуряалга дээрэ хүдэлэгшэдтэ автолавканууды эльгээхэ тушаа нэмэлтэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Энэ үедэ аймаг соо хамта дээрээ нүүдэл 6 автолавка хүдэлнэ. Гадна һонирхолтой элдэб номуудые худалдаха тусхай автолавка түхеэрэгдэнхэй. Эдэ автолавканууд аймагай 5 колхоз, 6 совхозой малшадые, үбһэ, таряа хуряалга дээрэ хүдэлмэрилэгшэдые шухала хэрэгтэй эд бараагаар хангаха ёһотой юм. Дээрэ дурсагдаһан ажахынуудта хамта дээрээ малай 150 шахуу гүүртэ, фермэнүүд ажаллана.

Захигшадтань үнэтэ эд бараа саг соонь абаашалга тухай аймпотребсоюзай түрүүлэгшын орлогшо Ю. Н. Макарова нигэжэ хөөрэнэ:

— Автолавкануудта шадаал һаа һайн эд бараа үгэхые оролдонобди. Мүнөө үеын малшад, механизаторнууд һайн, үнэтэй юумэнүүдые хэрэглэдэг болоо. Тэдэнэр үбэл, зунай пальтонуудые, нооһон бүдөөр гоё һайханаар оёгдоһон элдэб хубсаһануудые, мотоцикл, холодильник, ковер, гуталнуудые, мүн бусадшье зүйлнүүдые захидаг болонхой. Эдэ захилнуудыень дүүргэхын тула нүүдэл автолавканууды даагшанар тусхай журналнуудтаа бэшэжэ абадаг.

Автолавкануудые даагшанарай хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Энэ мүрысөөндэ жэлэй түрүүшын хахадай дүнгөөр Георгий Данилович Конечных шалгаран гараа. Ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг энэ наймаалагша «Победа» колхозой, Бодонгуудай совхозой малшад болон механизаторнуудые хэрэгтэй эд бараагаарнь хангажа байдаг. Дурсагдаһан ажахынуудай хүн зон Георгий Данилович тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэдэг юм.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозуудаар, Хёлгын, Охин-Булагай совхозуудаар, хамта дээрээ 47 газарнуудаар нүүдэл наймаан ябажа байдаг. Дмитрий Михайлович Серебренников мүрысөөндэ мүн лэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлээ. Энэ наймаалагша өөрынгөө уялгада харюусалгатайгаар хандадаг. Ямар нэгэн захил абаа һаа, тэрэнээ заатагүй дүүргэдэг.

И. БАЛЬДИРОВ.

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

МОНГОЛОЙ ДАРДАМ ХАРГЫГААР

Монголой Арадай Республикада айлшалһан манай аяншад-багшанар олон юумэ хараха, үзэхэ, социализм байгуулжа байһан аха дүү арадайнгаа түлөөлэгшэдтэй уулзаха гэһэн хүсэлэнтэй һэн. Буряад ороной багшанар, һурагшад, залуушуул совет монгол хоёр арадай хани барисаан тухай, харилсан туһалалсадаг тухай мэдэдэг, тэрэнэй жэшээнүүдые обёордог гээшэ. Илангаяа хилэ шадар оршодог Зэдын, Хяагтын, Захаминай, Түнхэнэй аймагууд хүршэ Монголтой ехэ барилдаатай.

Сүхэ-Баатарай орденоор шагнуулһан Хяагта хотоһоо багшанарай аяншалга эхилээ. Хилэ дабаад лэ, Улаан-Баатар тээшэ зурыһан түмэр замаар дунгинуулан ябахадаа, молор һайхан ногоон дайдые һонирхообди. Нюдэ алдама талын дундуур ехэ хүсэлэй зайн гал дамжуулдаг армагар томо баханануудые жэрын һубарина. Наранай элшэдэ шаруулһан, саб саһан болоһоһон һэеы гэрнүүд тобойлдоно.

Аяншадай дунда урда тээнь Монгол оронинэ үзэһэншье нүхэд байгаа. Зарим нэгэниинь империалис Японие бута сохилгондо хабаадахадаа, Монгол сооруур гараһан, нүгөөдүүлнай түлөөлэгшэдэй дунда оролсон, тэрэ ошоһоо хойшо гэһэн байха юм. Габшые булталаа бидэ монгол арадай баатарлиг ажалай мүнөөдэрэйнь хүгжэлтые аб алдаар һонирхообди. Улаан-Баатарай музейнүүдтэ, театрта орожо, элдэб выставкэ хаража, дурасхаалта газарнуудые үзэжэ ябахадаа, монгол арадай зөөри урдын гү, али мүнөөдэрэйнь түүхэтэй дэлгэрэнгыгээр танилсабди.

«Тэрэлжэ» гэжэ нэрэтэй аяншадай амардаг байршл газар дээрэ табан хушуун малай (тэмээн, мори, үхэр, хонин, ямаан) дурсамжуудаар зохёоноор хэглэнхэй. Монгол арад хэр үтһаа мал ажал эрхилдэг байһанинь элээр харагдана бэшу.

Талые бүрхэөһөн һурэгүүдые бээлэйн зэргэ бэетэй үхибүүд шадамаһааы адуулжа ябаха юм. Малайнь дундаһаа тэмээдые, хайнагуудые һонирхообди. Хүдөө нютагуудтань гоёор баригдаһан клубууд, һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, интернадууд хүнэй анхарал татаадхина.

Аяншалжа ябаһан совет багшанар Монголдо арадай гэгээрэлэй амжалтые обёорон баясаа юм ааб даа. Хубисхалай урда тээ тэндэ долоон зуу гаран дасан, дуган тоолодгдоог юм һэн ха. Зуу гара мянган ламанар лама жанда алба хэжэ, арадай хүзүүн дээрэ таршалжа байдаг байгаа. Хуушан Монголой хүн зон мухар һүзэгэй даруулагдана. Совет болон монгол һурагшадай уулзалга, тэдэнэй хоорондо мурысөөн үнгэрэгдэнэ. Манай аяншалжа ябаха үедэ Согнугор гэжэ газарта оршодог монгол пионернүүдэй лагерьта Буряад оронойн булэг һурагшад амаржа байгаа.

МНР-эй багшанар һуралсал болон хүмүүжүүлгые саашадань һайжаруулха асуудал шиидхэжэ байнхай. Хоёрдохи ехэ ажэл болон вэ? Тэрэ кабинедтэ шүдээ үдэһэн хүтэй ороходо, энэрхы садхэлтэйгээр хандажа, шүднэнь аргалха талаар оорыгөө һанамжа, дурадхал хэлэдэг байна.

Хүдөө һуралсалай шэнэ программа бэелүүлхэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Шэнэ программа хадаа һурагшадые гүнзэгы һайн бэлэдхэлтэй болгохо зорилготой. Мүнөө тэндэ хоёрдохи, табадахи, наймадахи классууд шэнэ программаар ороходо хараалагдана. Ород хэлэ ба литература заахын тула совет багшанар уригдаа. **Ород хэлэ шудалха талаар илгарһан һурагшадай улас хоорондын олимпиадада монгол хүүгэд амжалтатайгаар хабаададаг байна.** Монгол багшанаршье, һурагшадшье совет кино, литература, искусство һонирхоод, эрдэм техникэ тухай һонинуудые дуратайгаар уншадаг байна.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, багшанар совет һургуулиин дүршэл хэрэглэжэ асуудалда онсо анхарал хандуулна. Монгол газтын, журналай хуудаһа ирахада, Макаренко, Сухомлинский тухай материал элбэгээр толилогдоно. Кабинетнэ гуримаар һуралсал ябуулха, техническэ хэрэгсэл хэрэглэхэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Үргэн нииты зүгһөө һургуулида горитой анхарал хандуулагдаг юм байна. Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд хүүгэдэй саад, интернат олоор барюулдаг юм хаш.

хэнэй аймагууд хүршэ Монголтой ехэ барилдаатай.

лалта доро оршодог һэн. Тэндэ нэгэшье һургуули байгаагүй, тиимэһээ хүн зониинь булта шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа бшуу.

Харин мүнөө Монголой дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь ямар нэгэн һургуулида һурадаг. МНР-эй арбан мянган хүн бүхэндэ хэды студент хүртэнэб гэжэ хараад үзэбэл, Франциһаа хоёр дахин, Италиһаа 2,4 дахин олон байха.

Арадай гэгээрэл хүгжөөхэ талаар табигдаһан зорилгонууд тухай МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүд соо эли тодоор бэшээтэй. Орон дотор бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал бэелүүлэгдэжэ байна. Тиихын тулада материальна үндэһэ һүүри бии болгогдоо, мэргэжэлтэ багшанар бэлдэгдэнэ. Һүүлэй арбан жэлэй туршада юрэнхы эрдэмэй һургуулин 24 процентээр олон болоо. Мүн һурагшад, багшанар олошороо. Энэ үедэ 380 һургуули совет проектээр баригдаһан шэнэ байшан гүүдта оронхой.

Хото газарнуудта залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда эг гэо бэелүүлэгдэнэ. Улаан-Баатарта 1-дэхи, 12-дохи дунда һургуулинууд **гүрэнэй түрүү дүй дүршэлэй** гэжэ тодорулагданхай. 6-дахи дунда һургуули һурагшадай ажалай болон амаралтын лагерь байһаар эмхилхэдээ молдээжэ боло. Һургуулинуудта В. И. Ленинэй, мүн дайшалхы, ажалай алдар солын музейнүүд эмхидхэгдэнэ. Илангаяа интернационална холбоо байгуулха зорилготойгоор совет һургуулинн һурагшадтай бэшэг абалсаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана.

Монголой дардам харгыгаар олоороо аяншалжа ябахадаа, олон юумэ хаража зон аабзабди. Хараһан үзэһөө бултыень бэшэхэ гээ һаа, ехэ юумэ болохо юм ааб даа. Би тиимэ зорилго табингүй. Монголой арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ тухай хөөрэхэ гээ хүм. Юрэдөө, монгол багшанартай уулзажа хөөрэлдэхэдэ, марксизм-ленинизмын үзэл бодолтойгоор эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлдэг зон гээжэ ойлгообди. Сентябриин 1-дэ 274 мянган һурагшад хэшээлдэ эхилжэ, тэдэнэй 43 мянганиинь парталада эгээл түрүүшынхиеэ һууха юм гээ һэн. «Һураха, һураха ба һураха» гэһэн Ленин багшын захяае бэелүүлэн, эрдэм номдо һуража байһан монгол хүүгэдтэ, тэрэниие һургажа байһан мэдэтэ амжалта ехээр хүсэжэ байһанаа мэдүүлнэб.

Д. НОМТОЕВ,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

ҮБГЭН, ЗАЛУУГҮЙ ҺАЙНИИЕ ХҮРГЭДЭГ

Валентина Евграфовна Кавизина аймагай түб — Бэшүүр тосхоной поликлиникэдэ шүдэнэй врачаар ажалладаг. Өлөн жэлэй турша шүдэ эмшэлжэ ябаһан нүхэр Кавизина аймагайнгаа ажалшадай дунда хүндэтэй болоһоор ушаа. Тэрэ кабинедтэ шүдээ үдэһэн хүтэй ороходо, энэрхы садхэлтэйгээр хандажа, шүдыень аргалха талаар оорыгөө һанамжа, дурадхал хэлэдэг байна.

Нэгэтэ үглөөгүүр В. Е. Кавизинагай һаял ажалдаа ерээд байтар, заахан хүбүүн үүдээрнь шагаагаад, «орожо болохо гү?» гэжэ асууба.

— Танилсая, таа гэжэ нэрэтэйб?— гээд врачай асуухадань, тэрэнь Вова гэбэ.

— Вова, үбшөөд гүш?

— Тиигээ. Шүдэмни ехээр үбдэнэ...

Врач энэ хүбүүнэй шүдэнүүдые үзэжэ, үбшэлһэниинь тодорхойгоор оложо, аятай зохидхоноор аргадан байжа, хэрэгээ болиһон үбшэн шүдыень абажа хаяба. Удаань хоёрдохи үбшэн шүдөө аргалуулхаа хэзээ ерэхыень заажа үгөөд, гэртэнь харюулаа бэлэй.

Валентина Евграфовна ходоол иимэл энэрхы зохид, һайн абари зантай зээрэһээ тосхоной ехэшье, багашье һайнаһайшуулай дунда хүндэмүүшэ ёһоор угтагдажа, магтуулжа ябадаг юм.

М. АШИРОВА,
биологиин багша.

ТУЛА. Энэдэ Лев Николаевич Толстойн түрэһөөр 145 жэлэй ойдо зорюулагдан, уран зохёолшын хүшөө нээгдэбэ. Энэниие скульптор В. И. Букин ба архитектор А. Н. Колгин гэгшэд зохёон бүтээһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Н. Толстойн хүшөө.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЧИЛИДЭХИ ХЭСҮҮ БЭРХ ЭТЭЙ ҮДЭРНҮҮД

Чилиин «гориллануудай» (хархис сэрэгшэдые Латин Америкэдэ иигэжэ нэрлэдэг) Арадай нэгэдэлэй хуулита правительствые унагаагаад, ажалшадай эзэргүүсэлтые мүрдэлгэ хюдалгын туһалаар дараха, орон дотороо байдалыс хиналтада абаха һэдэлгэ гаргана. Ниислэл хото — Сантьягада, Консепсьондо, Осорнодо, Антофагаст ба бусад городууддт Альендиин тала баригшадай, урбалта хэгшэдэй хоорондо зэбсэгтэ тулалдаанууд боложо байһан тухайда гадаадын информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. «Пленде хэнииешье абахагүй!» гэһэн захиралта сэрэгэй хунта өөһэдыңгөө сэрэгүүдтэ үгөө юм ха.

«Сүлөөтэ байдалые», «демократиие» хамгаалдаг хэбэртэйгээр бодото зорилгоёо далдалха дуратай буржуазин харата ябуулга, хэрэгэы бодото үнэн ашаңуудые Чилидэхи урвагта хэрэгүүд даахинаа элирхэйлэн харуулаа. Чилиин хархисууд конституционно харша ябуулганууда «экономическа, социальна ба моральна уналгаһаа ороноо абарха» хүсэлтэйгээр хэнэдэг гэжэ тайлбарилха һэдэлгэ гаргана. Гэхэ зуура, Арадай нэгэдэлэй правительствын засаг барижа байһан бүхы гурбан жэлэй туршада хархис этэгэдүүдэй зүгһөө харата эзэргүүсэлтын, һүйдэхэ ябуулганууд хэгдээ. Хорото ашаңуудай гаргагдадаг байһанинь, орон дотор фашис мүрдэлгын үүдхэгдэһэниинь, арад зоной байдал һайжаруулхын тула бэелүүлэгдэһэн социально-экономическа ехэ хэмжээнэй эрмэлзэлгүүд тааралдаж байһан юушье хэжээ шиидхэгдэхэгүй байнхай гэһэн бүгэдэрэн мэдээжэ.

Саг үнгэрэбэл, бидэндэ муу болохоор хархис этэгээдүүд мэдээг байна. Эдэнэй зүгһөө үзэд эзэргүүсэлтын юм дэбшые, орон дотор түйлагдаһан һүнэшалтай хүбилалтануудые, президент Сальвадор Альендиин правительствын амжалтануудые мүлжэлгэдэй тушаха, урдынь зонхилолго хабааданда гадна, мүн һүүлэй үедэ амгалан аргаар түгээлгэдэгэ аргада хэлдэг тээшэ нагадгаат ороно бэлэй. Тэр мэл ушарһаа, эндэхи буржуазай эрэ лөөтэ байдал, демократие хамгаалха шад гэшэгби гэдэг ба нэмэгтэн хөөд, хуули болон конституциин этгэдэ абдэн, хуулита правительствые унагааха ябуулга хэһэн байха юм.

Ажалшадай бүхы түйлалтанууд һаха, орон дотоорх революционно уһалтаа нэдэхэлгэнүүдые усадхаха ябадал балтын уг зорилго болоно.

Чилиин ажалшадта иимэ хэсүү хэтэй сагай тохёолдоод байхадань, хүнүүд, бүхы түрүү хүн түрэлтэн адляар, хархис урбалтые эрид буулгаха шаана. Чилиин ажалшадтай үнэн хэрэгтэ байха ба эсэргүү хэжэ байһан һанаа нэгэдэл тэдэнэй тэмсэлиие дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОЛГЫН АША ТУҺАДА

Сентябриин 14 хадаа Индохитадай түбтэ оршодог, 3 миллион хүн зонтой, хадалиг багахан оронойн — Лаосой ажабайдалдаа гайхамшаг үдэр болобо. Энэ үдэр Патриотическа хүсэнүүдэй ба Вьентьяанай захиргаанай түлөөлэгшэд амгалан байдал һэргээхэ, национальна эблэрэлгэ туйлаха тухай хэлсээнэй протоколдо гар табиа. Лаосто 20 шахуу жэлэй турша соо үргэлжэлһэн дайнда эсэс табиһан иимэ хэлсээн байша оной февралиин 21-дэ туйлагдаа бэлэй. Вьентьяанда гар табигдаһан шэнэ документнүүд Лаосой байдалые политическэ, сэрэгэй талаарнь зоһаруулха, февралиин 21-нэй хэлсээн дотор бэшэгдэһэн асуудалнуудые шиидхэхэ гол арганууды тодорхойлоо. Тубхын түрүүндэ национальна нэгэдэлэй саг зуурын правительствые, национальна зүбшөөлэгын политическэ зөвлөлые эмхидхэн байгуулха тухай, тэрэшэлэн сэрэгэй хамтын хиналта тогтооху тухай хэлсэгдээ.

Эдэ асуудалнуудые үгэеэ ойлголсоһон ушар — Патриотическа хүсэнүүдэй ба Вьентьяанай захиргаанай түлөөлэгшэдэй хоорондо удаан саг соо хэлсээн бэрхэтэй хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүн болоо. Хархисуудай эсэргүүсэлтэ хэһэнһээ улам өнөө, тэд хөөрэлдөөнүүд оло дахин таһалдан алдаһан байха.

Лаосой национальна нэгэдэлэй саг зуурын правительствын бүридэлдэ Патриотическа хүсэнүүдэй зүгһөө — табан министр, Вьентьяанай талаһаа — мүн табан министр, ямаршье бүлэглэлдэ ороогүйшүүлэй зүгһөө хоёр министр ороохо гэжэ протоколнуудаар тодорхойлогдоохой. Патриотическа фронтын ЦК-гай түрүүлэгшэ, принц Суфанувонг премьер-министрэй хоёр орлогшын нэгэн болохо. Национальна зүбшөөлэлдэ политическэ совет али али талын түлөөлэгшэ, бүлэглэлдэ ороогүй шүүлэй 10 түлөөлэгшөөр бүридхэнэ. Национальна эблэрэлгын энэ эмхи гаан оронее хүтэлбэрилхэ хэрэгт правительстве туһалха үүргэтэй байна.

60 хоногой турша гадаадын сэрэгэй бүхы албатад Лаосоо гаража болохо ёһотой гэжэ тэдэ документнүүд реална. Лаосой территори дээрэ байгаа американ сэрэгэй советнигүүд, тэрэнһээ Холбоото Штадуудай тэдхэмжэтэй Тайландын 17 мянга шахуу хүлһэгшэ болзо соо мүн лэ гаража ошоо ёһотой. Протоколнуудта дотор заагдаһанай ёһоор, патриодуудай сэрэгүүд полицинүүд Вьентьяна, Королевскэ ниислэл — Луангпрабангда байрлажа эдэнэй тоо Вьентьяанай хүсэнүүдэй тоодол адли байха болоно.

Вьентьяанда гар табигдаһан протоколнууд Лаотян арадай үндэһэн гол зорилго нүүдые — ороной бээ даахан, сүлөөтэ, байдал, нэгэдэл, амгалан хүгжэлтэ хангаха бата үндэһэ һүүри табина. Лаотян арад колонизаторнуудта, гадаадын интервентнүүдтэ эсэргүүсэн, эрхэ чөлөө, хэнүүдээ туйлаха түүхэ олон жэлэй тэмсэлдөө Лаосто түйлагдаһан эблэрэлтэ түс онсо дэмжэлгэ дээдэ шухала байһанаа гадна, мүн хоорондын ухаа шанаргатай. Эгээн асуудалнуудые бэлэй эб найрамдалай национальна нэгэдэлэй ба эблэрэлэй туйлалтын туһада амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ болохо байһые энэнь гэршэлнэ.

А. КОЗЛОВ, А. ХАРЬКОВ.
(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон·телеграф·радио

БЕРЛИН

Ленинэй партида зорюулагдана

ТАСС

«Советскэ Союзай Коммунис парти — Ленинэй парти» гэһэн уряа доро Берлиндэхи Германиин түүхын музейдэ выставкэ нээгдэбэ. РСДРП-гэй II съездын 70 жэлэй ойтой дашарамдуулан, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй музей тус выставкын экспозици бэлдэһэн байгаа. Олон тоото экспонадууд — В. И. Ленинэй бэшэгүүд, пар-бэшэгүүд, газетэнүүд, фото-зурагууд ба бусад документүүд КПСС-эй XXIV съездын программа амжалтатайгаар бэелүүлхэ тухай бүхы совет арадай дайшалхы манлай — Ленинэй партиин 70 жэлэй түүхын гол шухала байха шатануудые элирхэйлэн харуулна.

КАБУЛ

„СССР—МАНАЙ ҮНЭН ХАНИ"

ТАСС

Совет-афган хани хүршэ ёһоной харилсаан эбдэршэгүй юм. Хани харилсаамнай сашадаа хүгжэн бэхижэхэ гээд Кабулай радиогой шэнжэлэл дотор дамжуулагдана. «Афганистанда шэнэ республиканска байгуулалтые манай үнэн хани — Советскэ Союзай түрүүлэн мэдэрһэниинь гайхамшаг байна», — гэжэ радио мэдүүлбэ. Хани барисаата оронуудай, түбхын түрүүлэн Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ, шэнэ байдал байгуулгада ехэ амжалтануудые туйлаха гээд, Афганистан найдана гэжэ энэ шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

ВАРШАВА

Түмэр замай транспортын музей

ТАСС

Түмэр замай транспортын музей Польшын Арадай Республикын ниислэл хото — Варшавада нээгдээ. Польшодо транспортын энэ журэлэй хүгжэлтын түүхые тэрэнэй экспонадууд элирхэйлэн хөөрэнэ. Хуушан локомотивуудай хэдэн арбаад модельд, Вроцлавтаһан вагон бүтээлгын «Пафаваг» гэжэ заводто бүтээгдэдэг электровозуудай модельнүүд энде табигданхай. Арадай засагай жэлнүүдтэ Польшын түмэр замай транспортын хурдан түргөөр хүгжэжэ байһанинь музейн зарим таһагууд харагшадые танилсуулна.

БОНН

Сэрэгэй гаргашануудые хорооho

ТАСС

Һаяхан ФРГ-гэй правительствын һайшааһан 1974 оной гүрэнэй шэнэ бюджет хүн зоной байдал һайжаруулха зорилготой документ бэшэ» гээшэ гэжэ Германиин Коммунис партиин правлениин Президиумэй тэргүүн Ю. Антенфорт мэдүүлээ.

Урда урдын жэлнүүдэйхидэл адли, ФРГ-гэй энэ бюджэдтэ «буу зэбсэг бүтээгаргалгада горитой мүнгэн гүйлгэдхэн» гээд Ю. Антенфорт тэмдэглэбэ.

1974 ондо бюджэдэй элдэб статьянуудаар хараалагдаһанай ёһоор, сэрэгэй гаргашада 30,7 миллиард марка болохо байна. Энэнь бюджэдэй бүхы гаргашануудай 22 процентнь болоно гэжэ ГКП-гэй хэблэлэй албанай тараажа мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ПАРИЖ

ФКП-гэй зэргэ ургана

ТАСС

«Юманите» газетын һайндэрэй болоһон хоёр үдэрэй турша соо 3.082 хүн Франциин Коммунис партиин зэргэдэ оробон байна. Эдэнэй 75 процентнь залуушуул юм. Урданайдаа Франциин коммунистнүүдай хэблэлэй органой һайндэрэй үедэ эды олон хүн партида орохо тухай мэдүүлгэ баридагүй байгаа. Һүүлэй үедэ ФКП-гэй зэргэ улам үргэжэн ургажа байна гээд «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. Франциин Коммунис партиин XX съездын һүүлээр 58 мянган хүн партида ороо.

ЛУСАКА

Расистнуудай харата аашa

ТАСС

Почтын посылка соо хэгдэһэн бомбын тэһэрэлгэһээ уламжалан, Лусака хотодо ажаһуудаг Замбиин мэдээжэ поэт Чиман Вьяс, тэрэнэй һамган наһа бараба. 12 той хүбүүниинь мэдээрхүйгөөр бэлшээдэ асарагдаа.

Энэнь бээ даахан байдалтай Африкын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадта эсэргүүсэн расистнуудай хэдэг гэмтэ хэрэгүүдэй нэгэн болоно.

МАДРИД

Испанида буһалгаанууд болоно

ТАСС

Барселон хото шадархи Сабадель, Тарраса гэжэ хүдэлмэрышэнэй түбүүдтэ байдал гурээ. «Унидад эрмэтна» «Эстампасьонес Сабадель» гэдэг машина бүтээлгын заводуудай 1500 шахуу хүдэлмэришэн буһалгаада байна. Хэдэ хэдэн фабрика, заводууд хүдэлмэришэдэй мэдэлдэ байһаар. Ниислэл хотын түбтэ бүудалдаан забхангүй. Сэрэгүүд, танкнууд хотын үйлсэ, гудамжа нуудаар һүндэлнэ.

Барселондохи «Мевос» заводой 1400 хүдэлмэришэнэй буһалгаа сонсохоходоо, ажалһаа гаргагдаһан эдэнэй хоёр нүхэдые предпринимательһөө захиргаан һээргэнэ абаа.

ЧИЛИИН АРАДТАЙ ҺАНАЛ НЭГЭТЭЙ

Чилидэхи хархис хүсэнүүдэй харата ябуулганууддаар дураа гутажа байһанаа уласхоорондын эмхинүүд, дэлхэйн оронуудай правительствэнүүд, түрүү үзэлтэй ниитын бүлэгүүд мэдүүлнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Чилиин хуулита правительство ба арадые дэмжэхын тула али бүхы хэмжээнүүдые абахыень Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет Нэгэдэһэн Нацинуудай Организацида урлалба.

БУДАПЕШТ. Чилиин конституционно байгуулалтада эсэргүүгээр хэгдэһэн контрреволюционно эрмэлзэл түхай мэдээсэлые Венгриин арад дуулаахадаа, ехээр сэдьхэлээ хүдэлбэ, һанаата болобо гэжэ ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Лайош Фехер мэдүүлээ. Аха дүү Чилиин арадта тохёолдоһон хушэр хүндэ үдэрнүүдтэ тэдэнэйтэй һанал нэгэтэй байһан тухайдаа мэдүүлнэби.

Буруушаалгын митингнүүд ороной ниислэл хото — Будапештын, мүн бусад хотонуудай предприятинуудта, эмхи зургаануудта үнгэргэгдэнэ.

БЕРЛИН. Чилидэхи арадай нэгэдэлэй, тала баригшадай, хүдэлмэришэн ангидай, коммунистнүүдэй аха дүүгэй ёһоной һанал нэгэтэй байһан тухайдаа СЕПГ-гэй Центральна Комитет Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланда, Чилиин социалис партиин Генеральна секретарь Карлос Альтамиранода дотоорхо мэдүүлнэ.

ПРАГА. Һанал нэгэтэй, дэмжэжэ байһан тухайдаа Чехословакиин Социалис Республикын бүхы ажалшадай үмэнһөө Чилиин хүдэлмэришэдтэ, тариашадтэ, революционно залуушуулые, түрүү үзэлтэй интеллигенциие найдуулнабди гэжэ ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

БУХАРЕСТ. Чилиин демократическа, патриотическа ба түрүү үзэлтэй хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр урбалта хэһэн хархис хүсэнүүдэй харата ябуулганууда дураа гутажа байһанаа Румыниин Коммунис партиин Центральна Комитет, манай бүхы арад мэдүүлнэ гэжэ РКП-гэй ЦК-гэй мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Ямар ушарһаа хамаарагүй гээшэб?

ТАСС

Чилиин сэрэгэй урбалтын хэгдэхээр бэлдэгдэжэ байһан тухай мэдээсэл Холбоото Штадууд нэгэнтэ бэшэ абаһан байгаа гээд Вашингтондохи түсхай тушаалтад баталаа.

«Ямар нэгэ үдэр, ямар нэгэ сагта Чилидэ сэрэгэй урбалта хэгдэхэнь гэһэн олон тоото элдэб мэдээсэлнүүдые һүүлэй һарын турша соо абаа һээмби», — гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

США-гай правительство мэдээжэ байгаашье һаа, сэрэгэй урбалтын хэгдэхэеэ байһан тухай Чилиин правительстведа мэдээсээгүй.

Чилидэхи урбалтын ушар байдалые мүрдэжэ шэнжэлхэ хэрэгтэй гэжэ американ заримиин конгрессменүүд, гол түлөөб демократическа партиин гэшүүд, дурадхаһан байна.

НЬЮ-ЙОРК

ЧИЛИДЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Сентябриин 11-дэ хархис хүсэнүүдэй хэһэн сэрэгэй урбалтын һүүлээр Чилидэхи байдал шахардуу шанга байһаар. Ороной элдэб районуудта, түбхын түрүүндэ индустриальна районуудта урбалта хэһэн үймөөшэдтэ эсэргүү сэрэгэй зэбсэгтэ тэмсэл үргэлжэлһөөр.

«Альендиин тала баригшад эсэргүүсэлтэ хэжэ ургэлжэлһөөр», — гэжэ Ассошийтед Пресс агентство тэмдэглэнэ. Сантьяго хотодо болоно. Хэдэ хэдэн фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд тэдэ предприятинуудые хамгаалжа байна гээд мэдээсэнэ. Вальпараисо, мүн бусад хотонуудай олон хүдэлмэришэд шэлүүлэн байна. Баригдажа хаагдаһан хүнүүдэй түрмэнүүд дүүрэнхэй. Ниислэл хотын хоёр ехэ стадион түрмын казематуудай болгогдоо. Тодорхойлон хэлэхэдэ, 600 багша, студент эндэ хаагданхай. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вальпараисо хотодо сэрэгэй корабльнууд дээрэ 3 мянга гаран хүн айхабтар хүндэ хүшэр байдалда хаагдаа.

Оборонын министерствын, сэрэгэй академиүдэй, гарнизонуудай байшангуудта хүн зон олоороо хаагданхай. Арадай нэгэдэлэй правительствын урдын министрнүүд — гадаадын хэрэгүүдэй министр Клодомиро Альмейда, оборонын ба дотоодын хэрэгүүдэй министр Хосе Тоа болон бусад олон хүнүүд түрмэдэ хаагдаад байна. Ёһотойл патриодуудай шүһан адхарна. Франс Пресс агентствын телеграммануудай дотор мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, урдын министрнүүд — финансын министр Орландо Мильяс, экономикын, хүгжэлтын ба шэнэдхэн хүбилгалтын министр Педро Вускович саазалуулаа.

Чилидэ уласхоорондын аэропортнууд хаагданхай, гадаадын хэлбээ нээгдэнхэй. Америкэнтэй часовую хонгой.

Президент Альендиин хүтэлбэрилжэ байха үедэ бии болгогдоһон социалис институтуудые урбалта хэгшэд ууры хэжэ эхилээ гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ.

ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо орон дотор үргэлжэжэ байгаа демократическа, социально-экономическа хүбилалтануудта эсэргүүсэдэг байһан христиан демократуудай буржуазна парти, хархис үзэлтэй национальна парти сэрэгэй хунтые дэмжэжэ байһан тухайдаа мэдүүлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ниитын эрдэм — партиин дайшалхы зэбсэг» — түрүү бэшэг. «Шиидхэхы жэлэй социалис мүрысөөндэ аламх» — сурвалжалга. «Ажалай баатар» — С. Бухаевай статья. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Улаан-Үдэ хотын пропагандистнүүдэй суглаан дээрэһээ тэмдэглэлнүүд. С. Бухаевай «Ажалай баатар» гэһэн статьягай түгсхэл. Орон дотороо һонинууд. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл.

Гурбадахи хуудаһанда: «Үритэгшэд» — В. Окуневой статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Сэрэгшэ ходоолоо сэрэгшэ» — Н. Михальченкын статья. Элдэб һонинууд. Спорт.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-06, редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариата — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-30, советского строительства и быта — 69-58, культуры, школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 58-63, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.